БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 134 (6569)
ИЮЛИИН 8 СРЕДА 1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Ажалшадай хүхюун сэнгэлигээр амархын түлөө

Манай гүрэнэй алтан фонд болохо советскэ хүн тухай анхарал оролдолго гээшэ Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын дээдэ зэргын хуули мүн. Эгээл тиимэһээ партиин XIX съездын баталан абаһан СССР-ые хүгжөөхэ габадахи табан жэлэй түсэб тухай директивэнүүд дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: **«Хүн зоной элүүрые сахилга улам һайжаруулха ба хүгжөөхэ ябадал хангаха.**

Табан жэл соо больницануудай, диспансернүүдэй, нарайлалгын гэрнүүдэй, санаторинуудай, амаралтын гэрнүүдэй, хүүгэдэй яслинуудай, хүүгэдэй садуудай сеть үргэдхэхэ, тиихэдээ больницануудтахи койконуудай тоое 20 процентһээ доошо бэшээр, санаторинуудтахи һууринуудай тоое 15 тухай процентээр, амаралтын гэрнүүдтэхиие—30 процентээр, хүүгэдэй яслинуудтахиие—20 процентээр ба хүүгэдэй садуудтахиие 40 процентээр ехэдхэн нэмэхэ».

Хани барисаата арадуудай бүлэ соо һалбаран хүгжэжэ байгаа манай Бурят-Монголой ажалшад Сталинска Конституцяар олгогдоһон амарха эрхэсэ хүсэд дүүрэн эдлэнэ. Республикымнай хэдэн мянгаад хүдэлмэришэд, таряашад, интеллигентнэр центральна болон нютагай курортнуудта, амаралтын байшангуудта ошожо, бэе махабадаа һайжаруулан, ээлжээтэ амаралтаяа сэнгэлиг хүхюунээр үнгэргэнэ. Тэрээнһээ гадна, манай ажалшадай үхибүүд һуралсалайнгаа жэлые дүүргэмсээрээ уһа мүрэнэй эрьеэр, үсхэн бүтүү ой тайга соогуур түхеэрэгдэһэн пионерскэ лагерьнуудта сугларна. Зарим нэгэнинь түрэл хизаараа шэнжэлхын тула туристска аяншалгануудташье гарана.

Партийна, советскэ, профсоюзна, комсомольско организацинуудай зорилго юуб гэхэдэ, республика дотороо байһан курортнууд, амаралтын байшангууд ба лагерьнуудта сэрэгшэдые медицинскэ болон культурна талаар эрхим һайнаар хангаха ябадал туйлаха, тэндэ үнгэргэгдэдэг хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин хэмжээе хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхэ хэрэг болоно.

Зүгөөр ажалшадай амарха, сэнгэхэ газарнууд гансал курортнууд, амаралтын байшангуудаар дүүрэдэг бэшэ бшуу. Жэшээлхэдэ, манай республикын столица — Улан-Удэ городой ажалшад сүлөөтэй сагтаа Сэлэнгын баруун эрьедэ, городской садта сугларжа гү, али Дээдэ-Березовкын амаралтын байшанда нэгэ үдэрэй путёвкоор ошожо амарха арга боломжотой. Тэндэ илангаяа амаралтын үдэрнүүдтэ олон зоной хабаадалгатай элдэб спортивна мүрысөөнүүд ба нааданууд эмхидхэгдэдэг, дуу хүгжэм доро хатар танцанууд болодог ба концертнүүд табигдадаг, элидхэл, лекцинүүд уншагдадаг байха зэргэтэй.

Хэрбээ профсоюзна организацинууд ба заводской комитедүүд өөһэдынгөө үүсхэл оролдолго гаргаа һаань, ажалшадай амаралтын үдэрнүүдые һонирхолтой, туһатайгаар, зугаатай хүхюунээр үнгэргэхэ бүхы условинууд бии. Энэ талаар паровозо-вагонно заводой заводской комитет һайн жэшээ харуулна. Тэндэхи хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд бүлэнэрөөрөө амаралтын үдэрнүүдтэ Дээдэ-Березовко гаража, хамтын сэнгэлгэ үнгэргэнэ. Мүн заводойнгоо парк соо тэдэнэр олониитын хабаадалгатай элдэб вечернүүдые үнгэргэдэг, ажалшадай дунда спортивна хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулдаг.

Харин энэ хүдэлмэриие бусад промышленна предприятинуудай—мяха-консервын комбинадай, мелькомбинадай, модоной заводой профсоюзна организацинууд эмхидхэдэггүй байха юм.

Городской сад соо, Сэлэнгын баруун эрьедэ болон Дээдэ-Березовкын амаралтын байшанда болдог олониитын сэнгэлгэнүүдтэ Улан-Удын городской Соведэй гүйсэдкомой, профсоюзна болон комсомольско организацинуудай зүгһөө хүсэд һайн анхарал табигданагүй. Ушар юуб гэхэдэ, ажалшадай амардаг эдэ газарнуудта культурно-ниитын ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэри тон һулаар ябуулагдана. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ амаралтын үдэр городской садай зунай театр соо үдэшын арбан часта концерт табигдахын тула билет худалдагдаһан байгаа. Харин тэндэ сугларагшадай хорёод гаран минута хүлеэһэнэй һүүлээр иимэ соносхол хэлэгдэбэ: «Нүхэд, хүлисэгты. Мүнөө үдэшэлэн бидэнэр «Үгытэй байһандаа хойнорхогүй» гэһэн Островскиин пьесэ табиха байгаабди. Теэд яба ябаһаар хожомдошообди, удангүй эрбаад минута болоод эхилхэбди». Энээнэй һүүлээр уданшьегүй театр соо сугларһан хүнүүд бултадаа шахуу тарашаһан байгаа.

Городой ажалшад сүлөөтэй сагтаа Үдэ, Сэлэнгын эрьенүүдээр ошожо, уһанда ородог ба наранда бэеэ шарадаг. Зүгөөр Үдэ голой эрьедэ, илангаяа мяха-консервын комбинат шадар, мүн ондоо тээгүүршье уһанда орохо газар түхеэрэгдээгүй, уһанай гүнзэгые заһан тэмдэгүүдшье хадагдаагүй байха юм.

Сэлэнгын баруун эрьедэхи ногоон арал дээрэ амарха, сэнгэхэдэ яһала таатай зохид юм. Зүгөөр хатар, танца наадахын тулада тусхай талмай түхеэрэгдээгүй байһан дээрэһээ тооһо шорой хүдэлгэгдэнэ, мүн элдэб спортивна мүрысөөнүүд болон нааданууд эмхидхэгдэнэгүй. Тэрээнһээ байтагай, физкультура ба спортын хэрэгүүдые эрхилхэ городской комитет волейболой сеткэ, бүмбэгэшье абаашахаяа болишоо.

Ажалшадай амаралтын газарнуудые хангахын тула городой худалдаа наймаанай организацинууд нилээд ехэ хүдэлмэри хэхэ ёһотой байгаа. Харин заримдаа тэдэ газарнуудта һэрюун унда, мороженo, болон эдеэ хоолой зүйлнүүд дутуугаар абаашагдана.

Эдэ бүхы дутуу дундануудые дары түргэнөөр усадхахын тулада городской Соведэй гүйсэдком, предприятинуудай болон эмхи зургаануудай партийна, профсоюзна, комсомольско организацинууд зохихо хэмжээнүүдые абаха уялгатай.

Ажалшадай амаралтын үдэрнүүдые бодомжотой һайнаар үнгэргэхэ гээшэ гүрэн түрын удхашанартай хэрэг мүн. Тиимэһээ энэ хэрэгые тоохогүй ябадалтай саашадаа эбсэжэ яашье болохогүй.

Советскэ шатаршадай команда Нью-Йорк мордобо

Американска шатарай федерациин гүйлтаар Уласхоорондын шатарай федерациин (ФИДЕ) президент г-н Ф. Рогард энэ оной июльдэ Нью-Йоркдо СССР-эй ба США-гэй шатаршадай командануудай хоорондо матч хэхэ дурадхалтайгаар Бүхэсоюзна шатарай секцидэ хандаба.

Бүхэсоюзна шатарай секци американска шатаршадай командатай матч хэхэ ябадалда советскэ командын хабаадахые зүбшөөһэн тухайгаа ФИДЕ-ээр дамжуулан американска федерацида мэдээсэбэ.

Гроссмейстернүүд М. Ботвинник, П. Керес, В. Смыслов, И. Болеславский, А. Котов, Е. Геллер, М. Тайманов, А. Толуш ба запасной хабаадагшад Т. Петросян, Ю. Авербах гэгшэдһээ бүридэһэн советскэ шатаршадай команда июлиин 6-да Москваһаа Нью-Йорк мордобо. Советскэ делегациин хүтэлбэрилэгшэ В. Кеменов, командын капитан—гроссмейстер В. Рагозин, тренер—гроссмейстер И. Бондаревский.

Абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор, США-гэй командын составта гроссмейстернүүд С. Решевский, Р. Файн, мастернууд Л. Эванс, Р. Бирн, Г. Крамер, И. Горовиц, А. Денкер, М. Павей, запасной хабаадагшад— мастернууд А. Бисгайер, А. Дейк гэгшэд оробо.

СССР-эй ба США-гэй командануудай хоорондохи шатарай матч 4 турһаа бүридэхэ юм. Хабаадагша бүхэн өөрынгөө доска дээрэ 4 парти наадаха байна. Нэгэдэхи тур 1953 оной июлиин 15-да болохоор хараалагдаа.

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

Марксизм-ленинизмын үдэшын университедүүдые дүүргэжэ гаралга

ТАШКЕНТ. Марксизм-ленинизмын Ташкентскэ үдэшын университедтэ ба тэрэнэй 12 филиалнуудта удаадахи курсада оролгын, дүүргэжэ гаралгын экзаменүүд болобо.

Тус университедые 1040 хүн дүүргэжэ гараа. Тэдэнэй дунда партийна ба советскэ хүдэлмэрилэгшэд, врачууд, багшанар, наукын ба искусствын ажал-ябуулагшад олон бии.

ДЗАУДЖИКАУ. Партиин Дзауджикауска горкомой дэргэдэхи марксизм-ленинизмын үдэшын университедтэ 200 гаран һурагшад университет дүүргэһэн тухай үнэмшэлгэ абаа. Энэ хадаа университет байгуулагдаһан сагһаа хойшо тон олон хүнэй дүүргэжэ гараһан жэл болоно.

Июлиин 4. (ТАСС).

Москва—Харьков—Киев—Минск—Москва городуудай хоорондо велосипедээр олон үдэрэй урилдаанда илагшадта шагналнууд барюулагдаба

Москвада, июлиин 6-да, «Динамо» гэжэ центральна стадион дээрэ «Динамо» ба «Локомотив» гэжэ московско командануудай футбольно мүрысөөнэй һүүлээр, Москва—Харьков—Киев—Минск—Москва городуудай хоорондо шоссейнэ харгыгаар велосипедээр олон үдэрэй урилдаанда илагшадта шагналнууд баярай оршон байдалда барюулагдаба.

Мүрысөөндэ илагша, спортын мастер Родислав Чижиковтэ (Советскэ Армиин Центральна Байшангай нэгэдэхи команда) олон үдэрэй урилдаагаар ороной чемпионой улаан майка барюулагдаа. Тэрэ хадаа Харьковска велосипеднэ заводой тогтооһон шан—урилдаанай велосипед ба «Огонек» журналай шан тэрэшэлэн абаа.

Урилдаанда нэгэдэхи һуури эзэлһэн Советскэ Армиин Центральна Байшангай нэгэдэхи командада дамжуулгын кубок барюулагдаа.

«Динамо» стадион дээрэ сугларһан олон мянган харагшад велосипедээр мүрысөөндэ хабаадагшадые халуунаар амаршалаа.

(ТАСС).

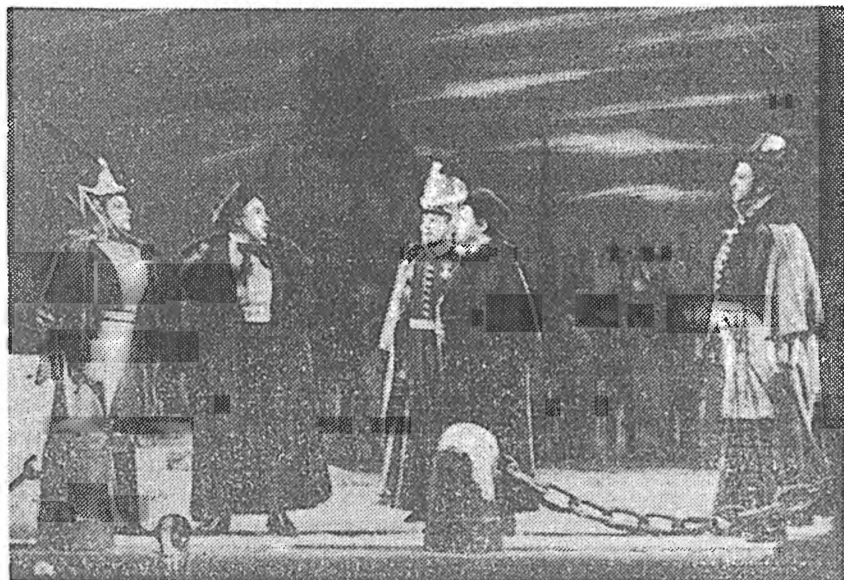

«Декабристнууд» гэжэ Ю. Шапориной оперо ССР Союзай гүрэнэй академическэ Ехэ театрта табигдаа. Табигша —Н. Охлопков, дирижер—А. Мелик-Пашаев, уранзураашад А. Петрицкий ба Т. Старженецкая, главна хормейстер—М. Шорин.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «1825 оной декабриин 14-дэ Сенатска талмай дээрэ» гэһэн хоёрдохи үзэгдэлэй сценэ.

ТАСС-эй фотохроника.

Трактористнуудай һуралсал

СМОЛЕНСК, июлиин 4. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй депутат Ольга Челищевагай хүтэлбэрилдэг Зарубенска МТС-эй тракторна бригада жэлэй түрүүшын хахадта машинануудай бүтээсын талаар область доторoo эрхим дүн харуулаа. Тэрэ хадаа 15 хүсэтэй трактор бүхэнөөр 358 гектар зөөлэн хахалалга хэбэ. О. Челищевагай бригадын машинануудай бүтээсэ олон жэлдэ область дотороо дунда зэргын показательнуудһаа хоёр дахин үлүүлнэ.

Энэ амжалтанууд һуралсалай ашаар туйлагдаа. Бригадир Ольга Челищева жэшээ харуулна. Тэрэ саг үргэлжэ һуралсана. Нүхэр Челищева К. А. Тимирязевай нэрэмжэтэ московско хүдөө ажахын академиин дэргэдэхи мэргэжэл дээшэлүүлгын курса дүүргээ. Мүнөө хүдөө ажахые механизацилгын Демидовскэ техникумэй заочно отделенидэ һуралсажа байна.

Бригадын трактористнууд үбэлдөө усадьба дээрээ, зундаа поли дээрэ гаража һуралсадаг байна. Бригада техническэ литературын нэгэ багахан библиотекэтэй юм. Олон трактористнууд саг үргэлжэ һуралсаһанай ашаар комбайнануудые жолоодохо мэргэжэлтэй болонхой.

Эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлгэ хадаа баян техникэ һайнаар хэрэглэхэ арга олгоно. Эбдэрэлгэһээ боложо, машинануудай миил байлга нилээд бага болгогдоо. Хүдэлмэриин прогрессивнэ методүүд практикада амжалтатайгаар нэбтэрүүлэгдэнэ.

Нүхэр Челищевагай бригада «Заря коммунизма» колхоздо хүдэлмэриин комплексно механизаци гүйлана. Хахалалга, тарилгын урда тээхи хүрьһэ элдүүрилгэ, тарилга ба колхозой бусад хүдэлмэри машинно-тракторна станциин хүсөөр дүүргэгдэнэ.

105 медальнууд

НОВОСИБИРСК. (ТАСС). Городой дунда һургуули дүүргэгшэд амжалтатайгаар һуралсаһанайнгаа түлөө 105 алтан ба мүнгэн медальнуудые абаба. Медаль абагшадай олонхинь хүбүүдэй 12-дохи ба 57-дохи дунда һургуулинуудай һурагшад болоно. Һуралсалай отличнигууд Москвагай, Ленинградай, Новосибирскын, Томскын, ороной бусад городуудай вузуудта орохо байна.

Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 4 дахин олон хүбүүд ба басагад городой дунда һургуулинуудые энэ жэлдэ дүүргээ. Намар арбадахи классуудта һураха һурагшадай тоо үнгэрэгшэ һуралсалай жэлэйхитэй сасуулбал хоёр дахин олон болохо байна.

Студентнэрэй Бүхэсоюзна VII спартакиада

СССР-эй Культурын министерствын ба «Наука» гэжэ һайндуранай спортивна обществын центральна соведэй эмхидхэһэн, дээдэ һургуулинуудай студентнүүдэй Бүхэсоюзна VII спартакиада Москвада «Динамо» гэжэ центральна стадион дээрэ июлиин 5-да нээгдэбэ. Эдэ мүрысөөнүүдтэ Москвагай, Ленинградай, Киевэй, Минскын, Ригын, Грозныы, Тартугай ба бусад городуудай вузуудай 1400 гаран спортсменүүд хабаадана.

СССР-эй Культурын министрын орлогшо С. В. Кафтанов ба ВЛКСМ-эй ЦК-гэй секретарь Р. Т. Аблова гэгшэд спортсменүүдтэ хандажа, амаршалгын тобшо үгэнүүдые хэлээ. Тэдэнэр һуралсалай жэлые амжалтатайгаар дүүргэһэнтэйнь дашарамдуулан спартакиадада хабаадагшадые амаршалаад, мүрысөөндэ амжалтануудые туйлахыень хүсэбэд.

Спартакиадын парадай һүүлээр хүнгэн атледуудай мүрысөөн эхилбэ. В. И. Ульяновай (Ленинэй) нэрэмжэтэ ленинградска электротехническэ институдай аспирант Ф. Голубев 100 метрын урилдаанда эрхим дүн харуулаа. Тэрэ хадаа энэ дистанциие 10,8 секундын турша соо гүйжэ гараба. Мүн тиимэл дистанциин урилдаанда Т. Г. Шевченкын нэрэмжэтэ гүрэнэй киевскэ университедэй студентка О. Кошелева эхэнэрнүүдэй дунда түрүү һуури эзэлээ. Тэрэнэй сагынь—12,3 секунд. 400Х300Х200Х100 метрын эстафетэдэ Москвагай команда нэгэдэхи һуури эзэлбэ.

Һаадуудые дабалгатай 400 метрын урилдаанда 55,8 секунд саг соо ерэһэн Бауманай нэрэмжэтэ московско дээдэ техническэ училищиин студент Н. Терешин илалта туйлаа.

Утые харайлгаар шанга тэмсэлтэ мүрысөөнүүд үнгэрөө. 5 метр 41 сантиметр харайһан — Грозный городой студентка Цуревич эрхим дүн харуулаа.

Студентнүүдэй Бүхэсоюзна спартакиада хэдэн үдэр үргэлжэлхэ юм.

(ТАСС).

Тэжээл бэлэдхэлые үргэнөөр ябуулая

Элбэг ургасаяа хуряажа эхилбэ

Прибайкальска аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой сабшалан дээрэ элбэг ехэ үбһэ ногоон ургаа. Энэ баян ургасаяа хаража, колхознигууд баясана, мүнөө жэлдэ ниитынгээ адуу малые һайн шанартай тэжээлээр хүсэд дүүрэнээр хангаха арга боломжо тохёолдобо гэжэ хөөрэлдэнэд. Энэ артелиин гэшүүд үбһэ хуряалгые аймаг соогоо эгээн түрүүн эмхитэйгээр эхилээ. Сабшалан дээрэ 10 гаран гар хажууршад, 6 морин сенокосилка даб дээрэ гараба.

— Манай артелиин гэшүүд үбһэ хуряалгые таряа хуряалгын эхилтэр сүм дүүргэхээр шиидэнхэй. Энэ зорилгые бэелүүлгэдэ мүнөө манай колхозой бүхы хүсэн ба хэрэгсэлнүүд элсүүлэгдээ, — гэжэ тус колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Подкорытов хэлэбэ.

Д. Цыбенов.

Һайн шанартайгаар хуряаха

Һаяхан Кударын аймагай Ехэ-Кударын ба Хамнигадайн машинно-тракторна станцинуудта үбһэ сабшалгын тракторна агрегадуудай начальнигуудай семинар боложо үнгэрбэ. МТС-үүдэй агрономууд семинарта хабаадагшадта үбһэ зүбөөр сабшаха ба тармаха тухай лекцинүүдые уншаа. Һүүлээрнь механизаторнууд үбһэ хуряалгые эрхим болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэхэ гэһэн уялга абаба.

М. Елаев.

Дутагдалаа ябуул усадхаха

Колхозно ниитын адуу малай тоо толгой жэлһээ жэлдэ олошорно. Тиимэһээ улам үдэжэ байгаа малаа үбэлжэлгын үедэ хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээлээр хангаха гээшэ республикын колхозууд ба колхознигуудай шухалын шухала зорилго болоно.

Гэхэтэй хамта, Кабанскын аймагай зарим колхозууд энэ шухала хэрэгтэ анхаралаа багаар хандуулна. Посольско сельсоведэй «Байкал», Чкаловай нэрэмжэтэ, «Красноармеец» колхозууд ногооной яһала һайнаар ургажа, хуряалгые үргэн далайсатайгаар ябуулха сагай болобошье, мүнөө хүрэтэрөө үбһэеэ сабшажа эхилээдүй байһаар. Тиихэдэ энэ колхоз набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэ ба силос даралгые тон хангалтагүйгөөр ябуулна. «Байкал» колхоздо июниин 30 болотор оройдоо 50 центнер набша мүшэр бэлэдхэгдээд, нэгэшье тонно силос дарагдаагүй байха юм. Чкаловай нэрэмжэтэ колхоз миил 47 центнер набша мүшэр бэлэдхээд, мүн лэ силос дараагүй байна.

Иимэ байдал имагтал урда жэлэйнгээ алдууе дахин дабтажа, малдаа хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлдэнгүй, турааха ба үхүүлхэ ябадалда хүргэхэ байна.

Тиимэһээ дурсагдагша колхозууд дутагдалнуудаа ябуул усадхажа, тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэриие түргэнөөр ба үргэнөөр ябуулха зорилготой.

А. Бусурманов.

Бүхы агрегадуудынь хүдэлмэрилнэ

Хэжэнгын аймагай Хэжэнгын машинно-тракторна станциин коллектив үбһэ хуряалгада һайнаар бэлэдхээ. Үбһэ хуряалгын мүнөө сезондо колхозуудай сабшалан дээрэ тус бүридөө 4—5 сенокосилкатай тракторна агрегадууд хүдэлмэрилхэнь. Үнгэрэгшэ жэлдэ нэгэ тракторта оройдоо 3 сенокосилка шагталагдадаг һэн.

МТС үбһэ хуряалгын түсэбые эртээнһээ табиһан, участогуудые бригадануудта хубаажа үгэһэн, түсэбүүд, графигууд ба маршрудуудые бригадануудта үгэһэн байна. Мүнөө жэлдэ МТС-эй механизаторнууд нёдондонойхидо орходоо 200 гектар үбһэ ехые хуряаха юм. МТС үбһэ хуряалга дээрэ тракторна нагшуургануудые эгээн түрүүшынхеэ хэрэглэхэнь, мүн үбһэ һурилхын тула механизаторнууд стогометатель түхеэрээ. Тэрэнэй ашаар колхознигуудай ажал нилээд хүнгэдхэгдэхэ байна.

Мүнөө тракторна бүхы агрегадууд үбһэ сабшалгада гараа. Тэдэнэр барандаа дүршэлтэй трактористнууд ба машинистнүүдаар бүридхэгдэнхэй. МТС-эй механизаторнууд үбһэ хуряалгые болзорһоонь 5 үдэр урид дүүргэхэ гэһэн уялга абаба.

М. Шагдуржапов.

Түрүүшын үдэрнүүдэй дүн

КАБАНСК, **(Телефоноор абтаба).** Аймагай колхозууд үбһэндэ орожо байна. Июниин 25-һаа эхилэн аймагай колхозууд уһанда абтадаг доро газарай, болдогтой сабшалангай үбһэ хуряажа абаха зорилгоор гар хажууршадые олоор гаргаһан байна. Маленковой нэрэмжэтэ колхозойхид июниин 25-да сабшалан дээрэ гаража, үбһэ түүбэрилэн сабшажа эхилээ. Июлиин 5-най мэдээгээр аймаг дотор 211 гектар газар сабшагдаа, 50 гектарынь хуряагдаа, 350 тонно үбһэн һурилэгдөө. Мүнөө 60 гаран гар хажууршад, 14 морин сенокосилканууд үбһэ сабшажа байна.

К. Кузнецов, зоотехник.

* * *

ХЭЖЭНГЭ, **(Телефоноор абтаба).** «Коммунизм» колхоз үбһэнэй хүдэлмэридэ 120 хүнүүдые гаргаа, мүнөө ехэнхидээ гар хажууршад, морин сенокосилканууд үбһэ сабшажа байна. Хэдыхэн үдэр соо эндэ 110 гектар газар сабшагдаа. Чесанын МТС-эй үбһэ хуряалгын 2 агрегадууд энэ колхоздо гараад, үглөө мүнөөгүй үбһэ сабшажа эхилхэнь. Мүн «Манай ажал», Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд үбһэ сабшажа эхилбэ.

П. Содбоев.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Ниитэ-политическэ худэлмэриие һайжаруулха

Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхозой партийна эхин организацинн тоосоото-һунгуулиин суглаан һаяхан болобо. Суглаан дээрэ партийна бюрогой секретарь нүхэр Гончиков тоосоото элидхэл хээ. Гнихэдээ нүхэр Гончиков партийна организациин худэлмэридэ бии байһан горьтой дутуунуудые элидхэл соогоо тодорхойлон хэлээгүй. Элидхэлынь шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлгэ багатай байшоо.

Энэ партийна организаци олониитэ колхозннгуудайнгаа дунда ниитэ-политическэ худэлмэри һулаар ябуулдаг байха юм. Партийна бюро, тэрэнэй секретарь нүхэр Гончиков энэ худэлмэриие һайжаруулха шухала хэмжээнүүдые абадаггүй байгаа. Ниитэ-политическэ худэлмэриин асуудалаар КПСС-эй Сэлэнгын айкомой пленум дээрэ нүхэр Гончиковой тоосоото элидхэл хэһэнһээ хойшо нилээд саг үнгэрөө. Гэбэшье, пленумэй һүүлээр тус худэлмэриие энэ партийна организаци һайжаруулжа шадаагүй байһаар.

Партиин XIX съездын материалнууд болон «СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» гэжэ И. В. Сталинай гайхамшагта зохёолые колхознигуудта тайлбарилай ойлгуулха талаар эндэ өөдтэй юумэ хэгдээгүй.

Ниитэ-политическэ худэлмэри һулаар ябуулагдадаг, тэрэ мүртөө ажахын-политическэ зорилгонуудые шиидхэлгэтэй нигтаар холбогдодоггүй гэжэ үгэ хэлэһэн коммунистнууд нүхэд Шарапов, Цыбденов болон бусад тэмдэглээ. Малшадай дунда энэ худэлмэри буришье һулаар табигданхай. Малай фермэнүүд болон гүүртэнүүдтэхи улаан булангууд худэлмэрилдэггүй, радиоприемнигүүдынь дуугардаггүй байха юм. Зарим агитаторнууд, тусхайлбал нүхэд Лубсандоржиев, Тубаев, Дамбаев болон бусад үни холын газетэ уншалга болон хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэгүй. Партийна бюро, тэрэнэй секретарь нүхэр Гончиков эдэ агитаторнуудта ямаршье эрилтэ хэдэггүй байха юм. Гадна, партбюро болбол агитаторнуудай семинар үнгэргэдэггүй, тэдэндэ захяа заабари үгэжэ туһалдаггүй байха юм.

Партийно-эмхидхэлэй худэлмэри муугаар табигданхай. Коммунистнуудые хүмүүжүүлгын һургуули болоошо партийна суглаанууд хаһа саг соо үнгэргэгдэнэгүй. Партийна суглаан болоходоошье тэдэнэй олонхинь эртээнһээ бэлэдхэгдэдэггүй, шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл багатайгаар үнгэрдэг юм. Малажалай фермэнүүд болон таряанажалай бригадануудтахи партийна группанууд өөһэдынгөө үүргые дүүргэжэ шаданагүй. Партгруппоргнууд нүхэд Буянтуева, Галсанова, Жугдуров гэгшэд партийно-политическэ худэлмэри ябуулхагүйһөө гадна, энэ жэлэй турша соо нэгэшье партийна суглаа үнгэргөөгүй гэжэ суглаан дээрэ тэмдэглэгдээ.

Комсомольско организацин худэлмэриие партийна организациин, тэрэнэй бюрогой хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилдэг байһан тухай нүхэр Цыренжапова шүүмжэлһэн байна.

Колхозой правлениин ажал ябуулгые партийна организаци хинан шалгадаггүй байха юм. Зүгөөр тэрэнэй худэлмэридэ горьтой алдуу дутуунууд гарадаг. Тэжээл бэлэдхэһэн, адуу малайнгаа хойноһоо муугаар харууһалһан дээрэһээ 1952—1953 оной малай үбэлжэлгэ хангалтагүйгөөр үнгэргэжэ, олон толгой малаа гарзалуулһан байна.

Колхозой правлени болон партийна эхин организаци хадаа адуу малдаа тэжээлэй бата бэхи база байгуулха тухай мүнөөшье зохихо анхарал табинагүй гэжэ нүхэд Цыбикжапов, Санжиев болон бусад тэмдэглэбэ. Набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ худэлмэри мүнөө хүрэтэр эмхидхэгдээгүй, эртын силос даралга захалаадүй байһаар.

Культурно-ажаһуудалай барилга эмхидхэхэ хэрэгтэ колхозой правлени, партийна бюро анхарал табинагүй гэжэ суглаан дээрэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

Иимэ ехэ алдуу дутуунууд юундэ тохёолдооб гэхэдэ, партийна организаци, тэрэнэй секретарь нүхэр Гончиков шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлгэ һулаар дэлгэрүүлдэг, даалгагдаһан хэрэгэйнгээ түлөө коммунистнуудай харюусалгые дээшэлүүлдэггүй, колхознигуудай дунда ниитэ-политическэ худэлмэри һулаар ябуулдаг, правлениингээ ажахын ябуулгые хинадаггүй, бүхы партийно-эмхидхэлэй худэлмэриие задагайруулһан байна.

Бюрогой худэлмэриие хангалтагүй гэжэ тоолоод, тоосоото-һунгуулиин суглаан болбол партийно-эмхидхэлэй ба политическэ худэлмэриие һайжаруулха хэмжээнүүдые хараалһан тогтоол гаргаа.

С. Шарапов.

Бэлэдхэлгүйгөөр үнгэргэгдэһэн партийна суглаан

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой (Ярууна) партийна эхин организациин тоосоото-һунгуулиин суглаан һаяхан үнгэргэгдэбэ. 25 коммунистнуудайнь 17-ниинь суглаанда ерээ. Суглаан 7 часта зарлагдаһан аад, 9 часта эхилээ. Партбюрогой секретарь нүхэр Б. Баяндуев суглаа үнгэргэлгэдэ ямаршье бэлэдхэл хээгүй байшоо. Тэрэ хадаа тоосоото элидхэл соогоо гол түлэб ажахын асуудалнууд тухай хэлээд лэ, партийно-политическэ худэлмэри тухай юушье хэлээгүй. Элидхэлынь шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлгэ багатайгаар хэгдэһэн байна. Тэрээн дээрэһээ боложо суглаанда оройдоо 3 коммунист үгэ хэлээ.

Партийна организациин худэлмэридэ алдуу, дутуунууд ехэ олон байбашье суглаан дээрэ элирүүлэгдээгүй. 1952 — 1953 онуудай һуралсалай жэлдэ коммунистнуудай политическэ һуралсал хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэһэн байха юм. Олон коммунистнуудынь гараһан материалаа муугаар ойлгоһон байгаа. Тэрэнэй шалтагаанууд тухай нүхэр Баяндуев нэгэшье үгэ хэлээгүй. Гадна, колхознигуудай дунда агитационно-ойлгуулгамжын худэлмэри ябуулагдадаггүй, социалистическэ мүрысөөн һулаар эмхидхэгдэдэг байна. Коммунистнуудай һуралсалай ямараар табигдаһан тухай нүхэд Дашиева, Семенова гэгшэдэй асуудал табихада, элидхэлшэ хангалтатай харюу үгэжэ шадаагүй. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, партийна организаци хадаа коммунистнуудай һуралсалые тон халирхайгаар хүтэлбэрилдэг байгаа. Суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн коммунист нүхэр Тарнуев тоосоото элидхэлэй ямаршье бэлэдхэлгүйгөөр, шүүмжэлэл багатайгаар хэгдэһые тэмдэглэһэн байна.

Партбюро, тэрэнэй секретарь нүхэр Баяндуев правлениин ажал ябуулгые хинаха эрхэтэй байһан аад, харин правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Гомбоевой үгэһөө гарадаггүй байха юм - гэжэ суглаан дээрэ элирүүлэгдээ.

Партийна организаци, тэрэнэй бюро комсомольско организациин худэлмэреэр оройдоошье һонирходоггүй, тиимэһээ колхозой комсомольско организаци муугаар худэлмэрилнэ. Ниитэ-политическэ худэлмэриин тон һулаар табигдаһан тухай коммунист нүхэр Цыдыпов шүүмжэлэл хээ. Зарим агитаторнууд ямаршье худэлмэри колхознигуудай дунда ябуулнагүй, ханын газетэ үсөөнөөр гаргагдадаг, тэрээн дээрэ колхознигуудай ажал худэлмэри тухай бэшэгдэдэггүй байна. Партийна организаци хадаа агитаторнуудтай семинар оройдоошье үнгэргөөгүй, тэдэндэ ямаршье туһаламжа үзүүлнэгүй.

Мүнөө колхоздо үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ худэлмэридэ анхарал багаар табигдана. Набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ, эртын силос дараха гэхэ мэтын худэлмэри эхилээгүй байһаар.

Партбюрогой секретарь нүхэр Баяндуев шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлгые дэлгэрүүлхэгүйһөө гадна, тэрэниие хабшаха һэдэлгэ гаргадаг байна.

Эгээл иимэһээ партиин айком энэ колхозой партийна организациин партийно-эмхидхэлэй ба политическэ худэлмэриие һайжаруулха талаар хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй.

Д. Жаргалон.

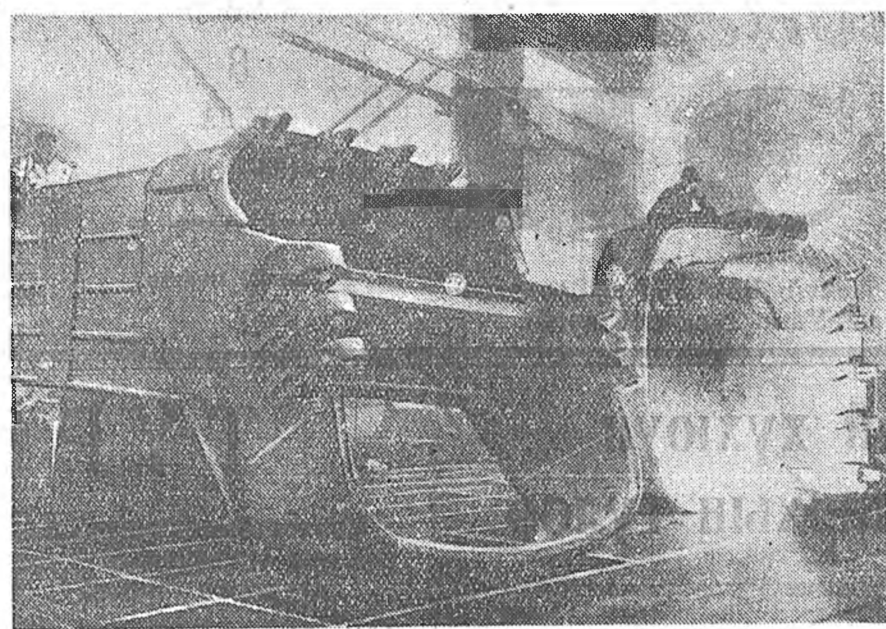

Свердловск. Серго Орджоникидзын нэрэмжэтэ хүндэ машина бүтээлгын Уральска заводой коллектив «ЭШ—20/65» гэжэ алхалагша шэнэ экскаватор хэжэ дүүргэбэ. Энэ машина 65 метр стрелатай ба 20 кубическа метр багтааха удхуууртай юм. 5 тоннын хэдэн грузовигуудэй нэгэн доро зөөхэ шорой энэ удхуураар абажа болохо. Иимэ экскаватор манай орон дотор түрүүшынхеэ бүтээгдэв. Энэ машина сүүдхэ соо 15 мянган кубометр шорой малтажа шадаха байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: экскаваторай удхуурые гагналга. ТАСС-эй фотохронико.

Нэгэ предприятиин резерв тухай

Улан-Удын мяха-консервын комбинадай консервын заводой коллектив үйлэдбэридэхи резервнүүдые гүйсэд ашаглахын ба материалнуудые арьбалхын түлөө ехэ худэлмэри хээ.

Тус заводой хүтэлбэрилэгшэд эмхидхэлэй-техническэ тодорхой хэмжээ-ябуулганууды хараалаад, бүхы цехүүдтэ ба отделениинүүдтэ олон тоото худэлмэришэдэй хабаадалгатайгаар болоһон суглаанууд дээрэ тэдэ хэмжээ-ябуулгануудаа зүбшэн хэлсүүлһэн байна. Суглаануудта хабаадагшад гүрэнэй зөөриие арьбалхатаяа хамта бүтээн гаргадаг продукциингаа шанарые һайжаруулха, хүндэ худэлмэриие хүнгэдхэхэ ябадал шухала гэжэ тэмдэглээ һэн.

Үйлэдбэриин бүхы процессүүдые шэнжэлжэ үзэхэдэ, тус заводой цехүүд ба отделениинүүд бии байгаа резервнүүдээ бултыень гүйсэд хэрэглэжэ үшөөл шадаагүй байһаар. Уридшалан багсаахада консервын завод 1953 ондо түүхэй эд ба материалнуудые арьбалһанай ашаар гүрэндэ нэгэ миллион түхэригэй продукци үлүү ехые үгэхэ арга боломжотой. Элирүүлэгдээгүй арга боломжонуудые элирүүлэн хэрэглэжэ шадаа һаа продукциин үнэ 2 процентээр химдаруулагдаха байна. Жэшээлхэдэ, үхэрэй мяхые яһанһаань һайнаар шулажа абабал сэбэр мяха гаргалгые 1,4 процентээр, хониной мяха гаргалгые — 1 процентээр дээшэлүүлжэ болоно. Энээн дээрэһээ нэгэ жэлэй туршада 110 тонно мяха нэмэжэ абтаха гү, али 170 мянган түхэригэй продукци гаргагдаха байна.

Мүн гэдэһэ дотороор консервэ хэдэг цехын коллектив хэрбээ эльгэ, бөөрэ, хэлэ гэхэ мэтые һайнаар буйлуулжа шадабал, тэдээниие нэгэнһээ зургаан процент хүрэтэр арьбалжа шадаха гү, али 100 мянган түхэригэй продукци үлүүлэн гаргаха болоно.

Консервын банкануудые үйлэдбэрилдэг цехын начальник нүхэр Беляк үнэтэ дурадхал оруулжа, түмэрые эсхэн арьбалха тухай шэнэ метод гаргаһан юм. Энээнэй методээр худэлмэрилбэл, тухайлхада жэл соо 250 мянган түхэриг мүнгэн арьбалагдаха байна.

Заводой бусадшье цехүүдтэ элдэб арга боломжонуудые бэдэрэн оложо, ажалай бүтээсые саашаданьдээшэлүүлхээр хараалагдаа. Энэ хэрэгтэ үйлэдбэриие механизацилха гээшэ шухала удхашанартай. Хэрбээ 1952 ондо хүндэ худэлмэринүүдые механизацилһанай ашаар салингай фондын 7 процент арьбалагдаһан байгаа һаа, мүнөө жэлдэ тус заводой коллектив салингай фондые 8 процент арьбалха гэһэн зорилго урдаа табяа.

Үйлэдбэрилэгдэһэн продукциие ба түүхэй эдые һайнаар бүридхэжэ байха гээшэ тон шухала хэрэг мүн. Хэрбээ бүхы цехүүдтэ тоо бүридхэл һайжаруулбал, үйлэдбэри дээрэ голодоһо гаргалга усадхагдаха ба түүхэй эд, материалнууд нилээд арьбалагдажа болохо байна. Гансахан консервнэ заводто тоо бүридхэлэй һайжарһанай ашаар мүнөө жэлдэ, нёдондонойхитой сасуулбал, голодоһо гаргалга 3 дахин бага болгогдоо.

Эдэ жэшээнүүд юу харуулнаб гэхэдэ, мяха-консервын комбинадай консервын завод үйлэдбэриин доторой резервнүүдээр тон ехэ предприяти мүн. Тиимэһээ эдэ резервнүүдые элирхэйлэн ашаглаха гээшэ тус предприятиин коллективэй нангин уялга мүн.

К. Баиров.

Кинофикациин муугаар ажалладаг таһаг

Партиин XIX съезд ажалшадта кино харуулгые һайжаруулха талаар кинофикациин худэлмэрилэгшэдэй үмэнэ хүндэтэй ба харюусалгатай зорилго табяа.

Гэхэ зуура, Торнин аймгүйсэдкомой дэргэдэхи кинофикациин таһаг (даагшань нүхэр М. Южиков) энэ зорилгоёо үшөөл хангалтагүйгөөр дүүргэнэ. Тус таһаг ажалшадта кино һайнаар харуулха бүхы арга боломжотой юм. Эндэ нэгэ стационарна, дүрбэн нүүдэл киноустановкоһоо гадна, хоёр автомашина бии. Зүгөөр эдэ бүгэдэ зүбөөр ашаглагданагүй.

Жэшээлхэдэ, энэ жэлэй нэгэдэхи кварталда элдэб техническэ шалтагаанһаа боложо, нэгэ киноустановконь 38 хоног, нүүөөдүүлынь 6—7 хоног худэлмэрилөөгүй. Мүн апрель һарада нэгэ киноустановконь 15 хоногой турша соо миин хэбтэһэн байна. Техническэ харууһалгын муугаа боложо, аппаратурануудынь саг үргэлжэ эбдэржэ, заһабарида ородог юм. Нүхэр Южиков энэ ушарые мэдэжэ байбашье, зохихо хэмжээ абанагүй. Малай үбэлжэлгэ дээрэ ажалладаг колхознигуудта кино тон үсөө харуулагдаа. Мүн хабарай тарилгын үедэшье таряанажалай болон тракторна бригадануудта нэгэшье кино харуулагдаагүй байха юм. Колхозой центрһээ холуурхи Пэдхолдоча, Улзаар гэжэ һуурин газарнуудай ажалшадта удаан саг соо кино ошодоггүй юм. Хаа яа боложо, ажалшадта кино хүрэбэшье тон муугаар харуулагдана. Киноаппарадайнь лентэ саг үргэлжэ таһардаг, абяаниинь муугаар дуулдадаг ба гэрэлынь бүдэхи байдаг. Шофёргүй дээрэһээ энэ таһагай нэгэ машина гурбан һараһаа үлүү саг соо миин хэбтэнэ. Нүүдэл кинотой ябадаг залуу механигууд нүхэд Иван Якорев, Александр Злыгостьев гэгшэд планаяа муугаар ажаллана, финансова түсэбөө оройдоо 50—70 процент дүүргэнэ. Дүй дүршэлтэй болоһон механигууд нүхэд Александр Папанов, Василий Якорев гэгшэд финансова түсэбөө мүн лэ дүүргэнэгүй.

Эдэ бүхы дутагдалнуудһаа боложо кинофикациин таһагай финансова түсэб саг үргэлжэ дүүргэгдэнэгүй. Тиигэжэ мүнөө гүрэндэ 1300 түхэриг, аймагай Культурын байшанда арендын түлэбэриин 300 түхэриг гэхэ мэтэ хамтадаа 7200 түхэриг үритэй болонхой.

Механигуудай дунда техническэ һуралсал эмхидхэгдэнэгүй. Тэрэшэлэн эндэ социалистическэ мүрысөөнэй дэлгэрүүлэгдээгүйһөө, политико-хүмүүжүүлгын худэлмэриин һула байһанһаа боложо, худэлмэришэдэй ажалай журам һула байна. Жэшээлхэдэ, киномеханик нүхэр Петр Капустин гурбахан һара соо ажаллаха зуураа, 1500 түхэриг мүнгэ үреэд, хуулиин харюусалгада хабаадуулагдаа.

Тус таһагай худэлмэриие һайжаруулха хэрэгтэ Торнин аймгүйсэдком шухала хэмжээ абаха ёһотой.

Д. Дугаржапов.

ХҮНЭЙ ХҮСЭНДЭ ДИИЛДЭҺЭН ИРТЫШ

(Казахска ССР-эй Коммунистическэ партиин Зүүн-Казахстанска обкомой секретарь Г. Ш. Каржаубаевтай хөөрэлдөөн)

Дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ советскэ арад урдань дэлхэй дээрэ үзэгдөөгүй ехэ гидротехническэ барилганууды Дон, Волга, Днепр мүрэнүүд дээрэ барижа эхилбэ. Эдэ тон ехэ барилгануудай нэгэниинь Усть-Каменогорско ГЭС болоно.

СССР-ые хүгжөөхэ табадахи табанжэлэй түсэб тушаа партиин XIX съездын директивэнүүд дотор нигэжэ бэшэгдэбэ: «Томо гидроэлектростанцинуудые, тэрэ тоодо 2100 мянган киловатт хүсэтэй Куйбышевска, тэрэшэлэн хамтадаа 1916 мянган киловатт хүсэтэй Камска, Горьковско, Мингечаурска, Усть-Каменогорско болон бусадые ашаглалгада оруулха».

Иртыш дээрэ Усть-Каменогорско ГЭС барилга хадаа арадай ажахын удхашанартай угаа ехэ зорилгонуудые творческо шиидхэлгын толотомо жэшээ мүн. Зүүн Казахстанда горнорудна промышленность бии болоһоор хоёр зуу шахуу жэл болоjо байна. Зүгөөр ашагта малтамалнуудтай Алтайн барагдашагүй баялигые удалан эдлэхэ хүсэн ородой заводчигуудташье, английска капиталист Лесли Уркартудашье байгаагүй юм. Имагтал советскэ хүнүүд өөһэдынгөө газарай баялигуудые арадай ажахын аша туһада ашаглажа шадаһан байна.

Алтайда промышленностиин түргөөр хүгжэлгэ хадаа ехэ хүсэтэй энергетическэ базагүйгөөр саашадаа бэелүүлэгдэхэ аргагүй байгаа. Энэ баян, үргэн дэлгэр хизаарта анха түрүүшынхеэ 1926 ондо Лениногорскдо электростанци баригдаа һэн. Ашагта малтамалаар баян Алтайн энергетическэ хүсэн жэлһээ жэлдэ ургаба. Теэд хадын багахан горхонуудай хүсөөр худэлгэгдэдэг ГЭС-үүд, теплоэлектростанцинуудобластиие электроэнергеэр бүрин хүсэдөөр үшөөл хангажа шададаггүй байһан юм. Сибириин агуухэ мүрэн Иртыш дээрэ тон ехэ хүсэтэй гидроэлектростанци бариха ябадалые ажабайдал өөрөө, мүн манай советскэ темпүүд эриһэн байна. Усть-Каменогорско райондо гидроэлектростанци барижа дүүргэлгэ ороноо электрификацилха түсэб дүүргэхын түлөө советскэ хүнүүдэй тэмсэлэй элитэ ехэ илалта болобо.

Иртыш дээрэ электростанци барилга хадаа Зүүн-Казахстанска областиин арадай ажахын хүгжэлтэдэ шэнэ, үргэн ехэ арга боломжонуудые нээбэ. ГЭС-ые дүүрэн хүсөөрнь ашаглажа эхилхэдэ, Зүүн Казахстанда электроэнерги абалга хоёр хахад дахин ехэ болохо байна. Энээнэй ашаар областиин горно промышленность шэнэ, бүри дээдэ шатада гараха юм.

Табадахи табанжэлэй түсэб тушаа партиин XIX съездын директивэнүүд технологическа процессүүдые һайжаруулан, үнгэтэ металл үйлэдбэрилгые нилээд үргэдхэхэ гэжэ хараална. ГЭС-эй энерги хадаа металлнуудые газар дороһоо малтан гаргалгын ба хайлуулгын бүри һайжаруулагдаһан технологиие —электролиз, электрохайлуулга гэхэ мэтын зүйлнүүдые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ арга олгоно. Электроэнергиин ургахатай хамта, металл хайлуулга дүрбэ дахинһаа үлүүтэйгээр ехэдхэгдэхэ байна. Усть-Каменогорско гидроэлектростанци металлургическа ба хадын баялигуудые абаха, промышленностиин шэнэ шэнэ предприятинуудые олоор бариха, суперфосфатна үтэгжүүлгэнүүдые, цементнэ ба барилгын бусад материалнуудые үйлэдбэрилгын промышленностиин шэнэ һалбаринуудые областьдоо бии болгохо, томо машина бүтээлгын горьтойхон үндэһэ һуури табиха арга олгоно. ГЭС-эй электроэнергиин ехэхэн хубинь нютагай ба эдеэ хоолой улам үргэдэжэ байгаа промышленностиие хангаха юм. Һаяын сагта үйлэдбэриинь процессүүдэй хүсэдөөр электрификацилагдаһан мяханай томо комбинат, холодильник, крахмало-паточна завод, загаһанай-консервнэ комбинат ба хуурай һү буйлуулдаг завод баригдахаар хараалагдана. Ябахада бэрхэтэй үндэр хада газарнуудта түмэр харгын транспортые электричествээр шэрэдэг болохо арга боломжо бии болгогдоно.

Усть-Каменогорско ГЭС-эй электроэнерги табадахи табанжэл соо областиин предприятинуудай промышленна продукци үйлэдбэрилгые хэдэн дахин ехэдхэхэ арга олгоно.

Химда үнэтэй электроэнерги хадаа колхозно ба совхозно үйлэдбэриин түргөөр хүгжэлгэдэ туһалха байна. Хүдөө ажахын олохон артельнүүд гүрэнэй электростанциһаа ток абадаг болохонь. ГЭС-эй ашаглагдахада гүрэнэй электросетьһээ ток абадаг колхозуудай тоо таба дахин олошорхо байна. Энээнэй ашаар ниитын үйлэдбэридэ электроэнергиие хэрэглэлгэ нилээд ехэ болохонь. Хүдөө ажахыда электричество үргэнөөр нэбтэрүүлгэ—электрын хүсөөр һү һаалга, нооһо хайшалалга, тэжээл буйлуулгые механизировалгэ, малажалай фермэнүүдтэ уһа үгэлгэ—ниитын малажалай ашаг шэмэ үгэлгые олон дахин ехэдхэхэ байна. Тэрээнһээ гадна, энэ хадаа хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ ажалые нилээд хүнгэлхэ байна.

Мүнөө Зүүн Казахстанай колхозуудай хахадынь уһалууриин газартай. Усть-Каменогорско ГЭС-эй энерги хадаа промышленна центрнүүдые тойроод һуудаг колхоз бүхэндэ искусственна уһалууриин участогуудые бии болгохо арга олгоно.

Усть-Каменогорско ГЭС-ые ашаглалгада оруулхада, нэн түрүүн, хүдөө ажахые үргэнөөр электрификацилха, советскэ хүнүүдэй ажалай бүтээсые нилээд дээшэлүүлхэ арга олгоно.

Иртыш мүрэн дээрэ баригдажа байгаа электростанциин удхашанар гансашье Зүүн Казахстанаар хизаарлахагүй юм. Шэнэ гидроузел болбол республикын бусад дүтын областьнуудай, мүн Баруун Сибириин ба Алтайска хизаарай арадай ажахын хүгжэлтэдэ горьтойхон туһаламжа үзүүлхэ байна. Мүнөө Усть-Каменогорско ГЭС-ые, Кузбассай болон Алтайска хизаарай теплоэлектростанцинуудые энергетическэ холбоотой болгохын тулада мэргэжэлтэд проект зохёожо байна.

Усть-Каменогорско ГЭС-эй барилгые дүүргэлгэ юрэнхыдөө иимэнүүд зорилгонуудые шиидхэхэ юм.

Түсэбтэ ажахытай, хүгжэнги промышленность, наука ба техникэтэй илаһан социализмын орон лэ, советскэ арад лэ Каменогорскдо иимэ ехэ ГЭС бариха шадалтай байба.

Усть-Каменогорско ГЭС хадаа бүгэдэ арадай барилга мүн. Уральска худэлмэришэдэй, ленинградска эрдэмтэдэй, московско инженернүүдэй зохёоһон бүтээсэ ехэтэй машинануудаар оромнай энэ барилгые элбэгээр хангажа байгаа. Иртыш дээрэ шэнэ барилгын боложо байхада, Советскэ Союзай 400 шахуу заводууд түхеэрэлгэнүүд болон механизмуудые эльгээжэ байгаа. Бүхы арад зоной туһаламжын ашаар, барилга дээрэхи ажал ехэтэй бүхы худэлмэринүүд хүсэдөөр механизацилагдаа. Энэ ахадуугэй туһаламжа хадаа ленинско-сталинска национальна политикын, Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи таһаршагүй хани барисаанай илан мандаһаниие үшөө дахин гэршэлэн харуулна.

Хүсэ ехэтэ, уран нарин техникые советскэ гайхамшагта хүнүүд жолоодоно. Каспиин далайн хойто эрьеын колхознигууд Жумабай Базилов, таряашан Арынгазы Адрышев, Ленинградай металлист Башилов, Алтайн уг гарбалаараа модоно дархашуул ябаһан Хлапцевай бүлынхид ба бусад олон мянган советскэ хүнүүд энэ барилга дээрэ өөһэдынгөө һайн һайхан хүсэлөөр ерээ. Иртыш дээрэхи шэнэ барилга хадаа тэдээндэ шэнэ һургуули боложо үгөө. Мянга гаран залуу барилгашад эндэ анха түрүүшынхеэ һайн мэргэжэл оложо абаа.

Иртыш дээрэхи барилгын гайхамшаг дүнгүүдэй нэгэниинь юуб гэхэдэ, казахска национальна гидробарилгашадай кадрнуудые хүмүүжүүлгэ болоно. Революциин урда тээ казах хэлэн дээрэ «электричество» гэжэ үгэшье үгы байһан юм. Мүнөө электричество ажабайдалда аргагүй шухала хэрэгтэй болоо. Казахска гидробарилгашадта В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ суднаар ябалгын Волго-Донской каналай барилгашад сэгнэшэгүй ехэ туһаламжа үзүүлбэ. Силовэй агрегадуудай монтажуудые түргөөр зохёодог хэдэн арбаад мастернууд, электрогагнууршад болон Волго-Донои бусад мэргэжэлтэд өөһэдынгөө дүй дүршэлые Усть-Каменогорско ГЭС-эй барилгашадта дамжуулан үгөө, Волга дээрэхи агуухэ барилгын гайхамшагта заншалые Иртышэй эрьедэ асараа.

Барилгашадай творческо дэбжэлтые партийна организаци шадамаараа толгойлбо. Тэрэ хадаа социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлгэдэ туһалдаг, худэлмэришэд, инженернүүд болон техникүүдэй новаторска бүхы үнэтэ шэнэ дурадхалнуудые дэмжэдэг, тэдэнэй эдэбхи хэшээлые үйлэдбэриин бүтээсэ дээшэлүүлгэдэ, худэлмэриин үнэ химдаруулхын түлөө тэмсэлдэ ба гидроэлектростанцияа түргөөр ашаглалгада оруулгада шэглүүлдэг байгаа. Барилга дээрэхи коммунистнууд социалистическэ мүрысөөнэй түрүүшүүл байба.

Иртыш дээрэхи табадахи табанжэлэй шэнэ барилга ашаглалгада оруулагдаба. Сибириин агуухэ мүрэнэй туллай ехэ хүсэн Зүүн Казахстанай городуудта, тосхонууд болон аулнуудта провода дамжан ошобо. Усть-Каменогорско ГЭС хадаа ехэ ашагта малтамалнуудтай Алтайн барагдашагүй ехэ баялигуудые Эхэ оронойнгоо аша туһада түргөөр ашаглалгада туһалха байна. Манай ороной арад зон Коммунистическэ парти ба Советскэ правительствынгаа хүтэлбэри доро үшөө нэгэ гайхамшагта илалта туйлаба.

Үнеэдэй һү үгэлгые дээшэлүүлхын түлөө

Партиин XIX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон Бурят-Монголой зооветеринарна институтай һуралсалай-туршалгын ажахын һүнэй-товарна фермын худэлмэрилэгшэд үнеэдэйнгээ һү үгэлгые саашадань дээшэлүүлхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэнэ. Һүүлшын гурбан жэлэй турша соо үнеэдһээ һү һаалга нилээд ехээр дээшэлээ. Жэшээнь, 1950 ондо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2690 литр һүн һаагдаһан байгаа һаа, 1952 ондо 3969 литр һүн һаагдажа, үнеэдэй һү үгэлгэ 147,5 процентээр дээшэлһэн байна. Фермын түрүү һаалишад үнгэрэгшэ жэлдэ бүришье ехэ һү һаагаа. Эрхим һаалишан нүхэр З. Максимова өөрынгөө һааһан үнеэн бүриһөө (10 үнеэтэй) 4846 литр һү һааһан байха юм. Тиихэдэ «Иволга» гэжэ үнеэнһээ 6477, «Рябина» гэжэ үнеэнһээ 6127 литр һү һааһан байгаа. Тэрэшэлэн һаалишад Петрова, Ахминеева гэгшэд мүн лэ ехэ һү һааһан байгаа.

МТФ-гэй коллективэй һайнаар хүдэлмэрилһэнэй ашаар һуралсалай-туршалгын ажахы 1952 ондо һү һааха түсэбөө 113,4 процент дүүргээ һэн. Үнгэрэгшэ жэлдэ бүхы һаалишад һү һааха үйлэдбэриингөө түсэбые үлүүлэн дүүргэһэн байна. Мүн байгша оной таба һарын турша соо тус фермэ һү һааха жэлэйнгээ түсэбые 47 процент, һаалишад З. Максимова, Т. Баженова, Ахминеева, Казакова, Варфоломеева гэгшэд 50—53,2 процент дүүргэһэн байна. Эдэ бүхы амжалтанууд һаалишадай хүдэлмэри ба ажалай түлэбэрие зүбөөр эмхидхэһэнэй, малаа бүдүүн, шэмэтэ, концентрированнэ тэжээлээр дүүрэн хангаһанай, мал харууһалга, эдеэлүүлгые зүбөөр эмхидхэһэнэй болон ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилһанай ашаар туйлагдаа.

ҮНЕЭДЫЕ ЭДЕЭЛҮҮЛГЭ

Һуралсалай-туршалгын ажахы сабшалангаа һайнаар харууһалжа, гектар бүриһөөнь жэл бүри 15—16 центнер үбһэ абадаг. Тиихэдэ гектар бүриһөө 30—40 центнер зелёнко хуряадаг байна. Мүн таряанай зүйлөөр хүсэд хангагдадаг юм. Шэмэтэ тэжээл болгогдон турнепс, морковь ба силос хэрэглэгдэнэ. Жэл бүри 120 тонно силос даралдаг. Силос дарахын тула наран сэсэг ба огородой культурануудай үлэгдэлнүүд хэрэглэгдэдэг юм. Силоснэ бүхы нүхэнүүд цементировалэгдэнхэй. Силос болохо тэжээлнүүдые силосорезкээр хэршээд, нүхэн соо һайнаар шгтаруулан даража, шоройгоор хушадаг ба силосэй дулаан байхын тула дээрэнь һүри табидаг байна. Силосээ февралиин һүүл багаар малдаа эдюулжэ эхилдэг. Һуралсалай-туршалгын ажахы хоёрдохи жэлээ тэжээлэй 10 политой севооборот ашаглажа байнхай. Тэрээн дээрээ тэжээлэй корнеплодуудые, нэгэ жэлэй ба олон жэлэй ногоонуудые таридаг. Энэ севооборот хамта дээрээ 100 гектар талмайтай, поли бүхэниинь 10 гектар хэмжээтэй юм. Тиихэдэ гектар бүриһөө 300—400 центнер турнепс хуряагдана. Зунай үедэ үнеэд бэлшээри дээрэһээ ногоон тэжээл абаһаа гадна, элдэб болзорто таригдаһан люцернэ, зелёнко, намарай хара тарянай соломо бэхэ мэтые нэмэлтэ тэжээл болгон эдидэг.

1952 ондо һаамхай үнеэн бүхэндэ бэлшээриин ногоонһоо гадна, 33,34 центнер бүдүүн тэжээл, 60,73 центнер шэмэтэ тэжээл, 6,7 центнер концентрат, 20,74 центнер пивэ шанаһан талханай үлэгдэл үгтэһэн байна. 1952 ондо эрхим үнеэд иимэ тэжээл иимэ хэмжээтэйгээр эдеэ гэбэл:

Үнеэнэй нэрэ	1952 ондо һаагдаһан һүн	эдюулэгдэһэн тэжээл (центнерээр)			
		бүдүүн	шэмэтэ	концентрат	пивэ шанаһан талханай үлэгдэл
Иволга	6477	36,6	93,50	7,96	33,82
Сметанка	5875	34,83	84,45	9,33	37,03
Пеструшка	5621	34,71	89,60	8,35	29,64
Рябина	6127	41,00	118,30	11,46	52,80
Гуля	4473	34,59	82,05	7,96	31,35

Тэжээлэй единицэдэ ба болбосоруулагдаха белогто оруулан бодоходо 1952 ондо нэгэ литр һү абахын тула 0,82 тэжээлэй единицэ ба 76 грамм белок гаргашалагдаһан байна. Үнеэд амяар амяараа эдеэлүүлэгдэнэ. Амидын шэгнүүрыень, урдахи декадада һү үгэлгыень, наһыень хараада абажа, үнеэн бүхэндэ неделидээ нэгэ дахин тэжээлэй рацион табигдадаг. Гадна, үнеэдһээ саашадаа һү ехээр һаахын тула тэдээндэ сүүдхэ соо эдихэһээнь 10—15 процент ехэ тэжээл үгэдэг юм. Тэжээлэй рацион табиха зуураа үнеэн бүхэнэй абари занғынь хараадаа абтадаг байна. Тэжээл шэрэгшэ болбол фермые даагшын даабаряар складһаа тэжээл шэгнүүрээрнь тушаан абтаад, һаалишадта тушаагдадаг. Үнеэд үдэрэй тогтоогдоһон гуримай ёһоор эдеэлүүлэгдэнэ. Үнеэдэй абари занғые хараадаа абажа, ороохото тэжээлнүүд шэмэтэ тэжээлнүүдтэй холигдожо гү, али амяаран эдюулэгдэдэг. Овёсой гурил, шэниисын һагшадаһан, ячмениин гурил, соеын ба хлопогой шрот болон жмых концентрадууд болгогдон үнеэдтэ эдюулэгдэнэ. Шэнэ түрэхэ үнеэд тугаллахынгаа урда тээ 3—4 һара урид һаалишадта тушаагдан үгтэдэг юм. Һаалишан болбол тэрэ үнеэ тусгаар рационой ёһоор эдеэлүүлжэ, ехэ һү үгэдэг болгохын түлөө бэлэдхэдэг байна. Һаалишад үнеэдтэ ехэ хэмжээнэй тэжээл эдюулхэ зуураа тэдэнэй элүүр энхын хойноһоо нарииваар харадаг юм. Хэрбээ үнеэнэй тэжээлээ дурагүйгөөр эдеэ һаань, һаалишан энээн тухай зоотехнигтэ гү, али ветврачта хэлэдэг, тэдээнтэй хамта үнеэнэй эдеэндээ дурагүй болоһон гү, али үбшэлһэн шалтагаание элирүүлдэг байна. Һуралсалай-туршалгын ажахы оройдоо 180 гектар бэлшээриин газартай юм. Энэнь фермын малнуудые ногоон тэжээлээр хүсэд хангадаггүй. Тиимэһээ энээние хүсэлдүүлхын тула үнеэдтэ концентрат, пивэ шанаһан талханай үлэгдэл, хээрын сабшалан дээрэһээ сабшагдаһан ногоон, элдэб болзорто таригдаһан зелёнко эдюулэгдэдэг байна. Тиихэдэ мүнөө жэлдэ эдэ тэжээлнүүдһээ гадна, үшөө намарай хара тарянай соломо ба гурбадахи жэлээ ургажа байһан люцернэ эдюулэгдэхэнь. Эдэ тэжээлнүүд үнеэдэй хоёрдохёо һаагдаһанай һүүлээр гэхэ гү, али 11 чаһаа 4 час хүрэтэр эдюулэгдэдэг. Тиихэдэ үнеэн бүхэндэ сүүдхэдээ 5—15 килограмм ногоон, 1—3 килограмм концентрат, 10—15 килограмм пивэ шанаһан талханай үлэгдэл эдюулэгдэдэг байна. Үнеэдтэ сабшагдаһан ногоон июниин 15—20-һоо эдюулэгдэжэ эхилнэ.

ҺААЛИШАДАЙ АЖАЛАЙ ЭМХИДХЭЛ БА ТҮЛЭБЭРИ

Үнеэдэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ тэдээние гансашье һайн шанартай тэжээлээр хүсэд хангаха бэшэ, фермын хүдэлмэрилэгшэдэй ажалые ба ажалай түлэбэрие һайнаар эмхидхэхэ гээшэ шиидхэхы удхашанартай. Ажалай муугаар эмхидхэгдэһэн газарта хэршье һайн тэжээлтэй байгаа һаа, үнеэдэй һү үгэлгые дээшэлүүлхын аргагүй. Тиимэһээ һуралсалай-туршалгын ажахын хүтэлбэрилэгшэд энэ асуудалда онсо анхаралаа хандуулдаг байна. Нэгэ һаалишанда 10—12 үнеэн даалгагдана. Тэрэ һаалишан болбол үнеэдээ сэбэрлэхэ, наг шэбхыень арилгаха, эдеэлүүлхэ, уһалха, һааха, амһартануудаа сэбэрлэхэ, малайнгаа байрада дежурлаха уялгатай. Һаалишад үглөөнэй 3 час 50 минутаһаа үдэшын 10 час болотор тусгаар графигай ёһоор хүдэлмэрилдэг. Үбэлэй ба зунай үедэ ондо ондоо график зохёоглодог. Үнеэд үдэртөө 4 дахин һаагдадаг юм. Һаалишад үнеэдээ һаахаһаа урид бүлеэн уһаар дэлэнгыень угаагаад, сэбэр полотенцээр аршадаг байна. Үбэлдөө үнеэдтэ үдэрэй 3 дахин бүдүүн, 2 дахин шэмэтэ тэжээл, 3 дахин концентрат, 2 дахин пивэ шанаһан талханай үлэгдэл эдюулэгдэнэ. Үнеэд 3 дахин уһалагдана, байрануудынь 3 дахин сэбэрлэгдэнэ. Зундаа үнеэдтэ үдэрэй 1 дахин ногоон тэжээл, 2 дахин концентрат, 1 дахин пивэ шанаһан талханай үлэгдэл эдюулэгдэнэ, июль—август һара соо үнеэд һүниидөө адуулагдана. Һаалишад үнеэн бүриһөө һү һааха жэлэй ба һара бүриин түсэбтэй байдаг. Жэлэй эхээр һаалишан бүхэндэ һү һааха даабариин үгтэхэдэ тэдэнэр социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абадаг байна. Байгша ондо һаалишан З. Максимова үнеэн бүриһөө—5000, Петрова—4700, Ахминеева—4500, Баженова, Казакова 4000—4000 литр һү һааха уялга абанхай.

МТФ-дэ хэһэн хүдэлмэриин зэргээр ажалай түлэбэри үгтэнэ. Һааһан литр һүн бүхэнэйнгөө түлөө 12 мүнгэ абадаг. Хэрбээ һү һааха һарынгаа түсэбые үлүүлэн дүүргээ һаа, һаалишан һааһан литр һүнэйнгөө түлөө 18 мүнгэ абаха байна. Гадна, һаалишан үшөө үнеэдые һайнаар түрүүлһэнэй ба харууһалһанай түлөө түлэбэри абадаг юм. Даажа байһан бүхы үнеэдээ һайнаар түрүүлһэнэйнь түлөө һаалишанда 150 түхэригэй шан үгтэнэ.

Хоёр жэлэй гэхэ гү, 1951 ба 1952 оной турша соо үнеэн бүхэнһөө һү һаалга 1279 литрээр ехэ болоо. Һү һаалгые иимээр дээшэлүүлхын тула нилээд ехэ тэжээл гаргашалагдаа. Гэбэшье, энэ хадаа һүнэй өөрын үные ехэ болгоогүй, харин 30,7 процентээр доошолуулһан байна. Жэшээнь, 1950 ондо нэгэ литр һүнэй өөрынь үнэ 1 түхэриг 50 мүнгэн байгаа һаа, 1953 ондо 1 түхэриг 04 мүнгэн болоһон байха юм. Тиимэһээ һү һаалгые дээшэлүүлхэ гээшэ тэрэнэй өөрынь үные доошолуулна, һуралсалай-туршалгын ажахын олзо доходые нилээд дээшэлүүлнэ.

ҮНЕЭДЫЕ ХАРУУҺАЛГА

Һуралсалай-туршалгын ажахыда һаалишад үнеэдые саг үргэлжэ харууһалхаар тушаан абадаг. Үнеэдые һаалишанһаа һаалишанда үгэхэ ябадал хоримжологдонхой. Хэрбээ ямар нэгэн үнеэнэйнь гологдоо һаань, һаалишанда шэнэ үнеэн үгтэдэг, тэрээнийе һаалишан түрэлгэдэ бэлэдхэжэ, түлынь абадаг юм. Шэнэ үнеэнэй түрэхэһөө 3—4 һара урид тэрээнийе заабол һаалишанда үгэдэг байна. Үнеэдые түрэхэһөөнь 60—70 үдэр урид шэргээдэг юм. Хэр зэргэ һүтэйһөө болоожо, үнеэд 7—14 үдэрэй турша соо дадхаан шэргээгдэдэг байна. Үнеэ шэргээхын тула тэжээлэйнь рационһоо шэмэтэ ба концентрированнэ тэжээлнүүдые гаргадаг, хэрбээ үнеэнэй удаанаар шэргээ һаань, бүдүүн тэжээлэйнь нормые багадхадаг, үсөөн һаадаг болоһоор эсэстээ сүүдхэдээ нэгэ һаадаг юм. Тииһээр һүүлшын 2—4 үдэр үнжөөд һаадаг болоно. Мүн дэлэндэнь массаж хэхэеэ болидог. Эсэстэ сүүдхэдээ 1—2 литр һү үгэдэг болоходонь, үнеэ оройдонь шэргээгээд, үшөө 7—10 үдэрэй турша соо бага нормоор тэжээл эдюулһээр байдаг юм. Тиин саашадаа 7—10 үдэрэй хугасаа соо тэжээлэйнь нормые һаамхай үнеэнэй эдидэгтэ хүрэтэр дээшэлүүлдэг байна. Һаалишан бүхэн үнеэдые шэргээхэдээ хүхэ дэлэнгынь ходо хаража байдаг, үбшэлүүлхэгүйн түлөө оролдодог.

Шэнэ түрэхэ үнеэд тугаллаһанайнгаа һүүлээр эдихэ тэжээлдээ эртээнһээ һургагдана. Шэнэ үнеэд заабол дундаһаа дээшэ амидын шэгнүүртэй болоһон хойноо түрэдэг ба тугаллаһанайнгаа һүүлээр 400—450-һаа бага бэшэ амидын шэгнүүртэй байдаг. 350—380-һаа бага бэшэ амидын шэгнүүртэй хашараг байхадаа эгээн түрүүшынхеэ ороондо оруулагдадаг тула түрэлгэдэ һайнаар бэлэдхэгдэдэг, тугаллаһанайнгаа һүүлээр жэл соогоо 3000 литрһээ бага бэшэ һү үгэдэг байна. Жэшээнь, шэнэ түрэһэн «Гуля» гэжэ үнеэн 4473 литр, «Марта» — 3463, «Маргарита» — 3069, «Дора»—4047 литр һү үгөө һэн.

Үнеэдэй дэлэндэ зүбөөр массаж хэхэ ба малай байра соо тусгаар гурим сахиха гээшэ үнеэдһээ ехэ һү һаалгын шухала нүхэсэл мүн гэжэ һуралсалай-туршалгын ажахын һаалишад тоолодог. Үнеэ гараараа һаадаг байгаа һаа, тэдэнэр һаахын урда тээ угааһанай һүүлээр, һаажа байха үедөө ба һаажа дүүргэһэнэй һүүлээр дэлэндэнь массаж хэнэ. Үнеэгээ механическа аппарадаар һаахадаа һаахын урда тээ ба һаажа дүүргэһэнэй һүүлээр дэлэндэнь массаж хэдэг. Һүүлдэнь гараараа һаажа дүүргэдэг байна.

Үнеэ һааха үедэ малай байра соо ехээр шэмээ гараха, үнеэндэ хэрзэгыгээр хандаха, ондоо хүнэй байха гээшэ эрид хоримжологдодог. Үнеэдые механическа аппарадаар һаахада гансашье һаалишадай ажал хүнгэдхэгдэдэг бэшэ, мүн сэбэр һүн абтадаг байна. Һуралсалай-туршалгын ажахын һаалишан бүхэн электромеханическа нэгэ—нэгэ аппарадтай юм. Тэдэнэр энэ аппарадаараа дааһан үнеэдэйнгээ хахадыень һаана. Нүгөөдүүлыень гараараа һаадаг. Һүүлэй 2 жэл соо һуралсалай-туршалгын ажахын МТФ зарим үнеэдээ бүлеэсүүлһэн уһаар автопоилкаһаа уһална. Үнеэдэй шэнэ байрын баригдажа дүүргэгдэхэдэ бүхы үнеэд автопоилкаһаа уһалагдадаг болохо юм. Нүхэр И. Н. Нурминскиин хүтэлбэреэр малай байра соо уһалалгын һайнаар эмхидхэгдэһэнэй ашаар үнеэд һү үгэлгээ 13 процент хүрэтэр дээшэлүүлнэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Үнеэд үбэлдөө үдэр бүри 2—3 чаһай турша соо газаагуур ябуулагдадаг. Институтай һуралсалай-туршалгын ажахын МТФ-гэй коллективэй хүдэлмэриин характеристикые тобшоор хэлэхэдэ иимэ байна.

Мүнөө тус фермынхид 1953 ондо һү һааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлжэ байна. Тэдэнэр өөһэдынгөө уялгануудые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ ба 1952 онойхидо орходоо бүри һайн дүнгүүдые туйлажа шадаха гэжэ энэ жэлэй 5 һарын хүдэлмэриин дүнгүүд харуулна.

М. Балков, Бурят-Монголой зооветеринарна институтай директорэй орлогшо, доцент.

Комсомолка Надежда Иванова Мухаршэбэрэй аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой элитно-үрһэ бэлэдхэлгын бригадада хүдэлмэрилдэг юм.

Эрхим һайнаар хүдэлмэрилһэнэйнгөө түлөө нүхэр Иванова БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Иванова.

З. Веснинагай фото.

Гүрэнэй урьһаламжаар шүүбэри түлэлгэ

Улан-Удын нөөсэлгын кассанууд СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй урьһаламжын (1952 ондо гаргагдаһан) шүүбэринүүдэй 1-дэхи тиражай таблицаар шүүһэн суммые түлэжэ байна.

Городой центральна нөөсэлгын касса, паровозо-вагонно заводой, мяханай комбинадай дэргэдэхи нөөсэлгын кассанууд тиражай таблицын гараһаар түрүүшын хэдыхэн үдэрэй туршада 233 мянган түхэриг урьһаламжа баригшадта түлэбэ.

Дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ Бурят-Монголой ажалшад гүрэнэй урьһаламжануудай шүүбэреэр 83 миллион түхэриг абаһан байна.

Н. Мигель.

Шэнэ номууд

Книготоргын Улан-Удын центральна магазинда шэнэ номууд абтаба. Тэдэнэй тоодо иимэ номууд абтаа:

Е. Г. Петров.—Таригдаһан овощь уһалалга. 25 мянган хэһэг тиражтай, 4 түхэриг 55 мүнгэ сэнтэй.

В. П. Дадыкин — Холын хойто зүгтэ ургамал яажа ажамидарнаб. 13 мянган хэһэг тиражтай, 1 түхэриг 40 мүнгэ сэнтэй.

«Коммунизмын агуухэ барилга» гэжэ уранһайханай литературна сборник, 15 мянган хэһэг тиражтай, 5 түхэриг 60 мүнгэ сэнтэй.

П. Маляревский.—Залинта шуурганай урда тээхэнэ. 4 үйлэтэй, 9 картинатай пьесэ. 15 мянган хэһэг тиражтай, 2 түхэриг 10 мүнгэ сэнтэй.

А. Чебаков.

Малажал хүгжөөлгэдэхи ехэ дутагдалнууд

Хүдөө ажахынгаа гол һалбари болохо малажалые табадахи табанжэл соо хүгжөөхэ талаар манай республикын колхозуудай үэдэ ехэхэн зорилгонууд табигдана. Энэ зорилгын хэды ехэ, хэды харюусалгатай байһые малажал хүгжөөхэ 1953 оной гүрэнэй түсэб дээрэһээ хаража болохо байна. Энэ жэлдэ манай республикын колхозуудта адуу моридой тоо толгой 6,5 процентээр, эбэртэ бодо малай — 13,7, хонидой — 17,5, тахяагай — 70 процентээр олошоруулагдаха ёһотой. Тиихэдэ гахай ба ямаанай тоо толгой нилээд олошоруулагдаха юм.

Малай ашаг шэмэ үгэлгэшье нилээд дээшэлхэ байна. 1952 онойхидо орходоо 1953 ондо республикын колхозууд һаамхай үнеэн бүриһөө һү һаалгые дунда зэргээр 48,4 процентһээ, хониной нооһо хайшалалгые 40 процентһээ бага бэшээр дээшэлүүлхэ уялгатай.

Эдэ зорилгонуудай амжалтатайгаар бэелүүлэгдэхэдэ артельнэ нииитын ажахыһаа олзо доход оролго эрид дээшэлхэ, ажалшадай ажана байдал бүри һайжарха байна.

Гэхэ зуура, Хэжэнгын аймагай колхозууд түл абаха түсэбөө жэл бүри дүүргэнэгүй. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, малые ороондо оруулха хүдэлмэри муугаар ябуулагдана, малнууд ямаршье системэгүйгөөр, хээрэ ябаад ороондо ороно. Энэ шалтагаанһаа боложо, олон мал һубайрна. Энэ жэлэй үнгэрһэн 5 һарын турша соо 100 эхэ малнуудһаа 60,3 тугал, 36,7 хурьган, 18,6 эшэгэн, 27 унаган, нэгэ эхэ гахайһаа 3,7 поршоохо абтаа. Үнгэрһэн табан һара соо илангаяа Сталинай, Ворошиловай нэрэмжэтэ, «1-ое Мая» колхозуудта түл тон үсөөнөөр абтаһан байна. Жэшээлхэдэ, Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо 260 гүүдһээ оройдоо 40 унаган, 100 эхэ хонин бүриһөө 34,9 хурьган абтаба. Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Аюржанаев нииитын малай тоо толгой олошоруулха тушаа һаналаа багаар табина.

Малажал хүгжөөлгэдэ дутагдалнууд энээгээр хизаарланагүй. Үбһэ тэжээлээр дутамаг, харууһа муугай байһан дээрэһээ жэл бүри мал олоороо турана, гарзална. Мал ехээр туража ондо ородог дээрэһээ һубайрдаг ба ашаг шэмэ үгэлгэнь бага байдаг байна. Жэшээлхэдэ, 1952 ондо аймагай колхозуудта һаамхай үнеэн бүриһөө һааһан һүн дунда зэргээр арай гэжэ 444 литр байгаа. Энэ жэлэй үнгэрһэн 5 һара соо һаамхай үнеэн бүриһөө оройдоо 47,5 литр һүн һаагдаа. Үнгэрһэн жэлдэ аймагай колхозууд туранхай мал гүрэндэ тушаажа, ехэхэн хохидолдо ороһон байна.

Урда жэлнүүдэй дутагдалнууд энэшье жэлдэ дабтагдана. Эхэ малнуудые искусственна аргаар ороондо оруулха хэмжээ-ябуулгануud тухай БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1953 оной февралиин 5-най тогтоол аймагай колхозуудта тон хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ. Малые хээрэ ороондо оруулха ябадалай хоригдоһон байбашье, эндэхи колхозууд хуушанай энэ аргые үргэнөөр хэрэглэжэ байһаар.

Орооной кампание саг болзортонь эмхитэйгээр үнгэргэхэ хэрэгтэ буха, хусануудые һайнаар харууһалха, элеэлүүлхэ гээшэ ехэхэн удхашанартай. Зүгөөр энэ шухала хэрэгтэ аймагай колхозуул анхаралаа хандуулнагүй. Үүлтэр һайнтай буха, хусанууд шэлэгдэнэгүй. Эдэ мэтын дутагдалнуудһаа боложо, мал олоороо һубайрдаг байна.

Наукын туйлалтанууд болон түрүүшүүлэй хүдэлмэриин дүй дуршэл малые искусственна аргаар ороондо оруулгын үлүү һайн байһые элирүүлээ. Зүгөөр энэ түрүү арга хэрэглэхэ түсэб аймагай колхозуудта жэлһээ жэлдэ таһалдуулагдана. Энэ жэлдэ түсэбэй ёһоор, Хэжэнгын аймагта искусственна үрэжүүлгын 5 пункт нээгдэжэ, 800 үнеэд энэ аргаар ороондо оруулагдаха ёһотой байгаа. Теэд мүнөө оройдоол 80 гаран үнеэд искусственнаар ороондо оруулагдаа. Үнеэдые искусственна аргаар ороондо оруулха түсэбөө холо дүүргээгүй байбашье, Сталинай нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозуудай түрүүлэгшэнэр нүхэд Аюржанаев, Цынгуев гэгшэд колхоз дээрээ эмхидхэгдэһэн искусственна үрэжүүлгын пунктнуудые хааха тухай захиралта үгэһэн байха юм. Тиихэдэ Молотовой, Маленковой, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозуудта үнеэд искусственна аргаар ороондо оройдоошье оруулагдаагүй. Эдэ колхозуудай түрүүлэгшэнэр нүхэд Мункин, Черных, Гомбоев гэгшэд энэ аргын үлүү һайн байһые хүсэд ойлгоогүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, эдэ колхозуудта энэ түрүү аргын мүнөө хүрэтэр хэрэглэгдэнгүй байһые гансал энээгээр тайлбарилжа болохо байна.

Энэ дутагдал юун дээрэһээ гарааб гэхэдэ, аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй управлениин начальник нүхэр Житихин, главна зоотехник нүхэр Содномов гэгшэд энэ шухала хэрэгые бодотоор хүтэлбэрилөөгүй, зүндэнь орхижорхёо.

Малые ороондо оруулха ба искусственна аргаар үрэжүүлхэ түсэбөө дүүргэхын тулада аймагай колхозуудта бүхы арга боломжо бии.

А. Хилтухинов.

ПОЧТО ХОЖОМДУУЛАГДАНА

Закаменай аймагай Бур-Цакирай сомоной Ждановай нэрэмжэтэ колхозой ажалшадта газетэнүүд, почтово корреспонденци ехэ хожомдуулагдажа хүргэгдэнэ. Газетэнүүдэй зарим номернууд захигшадта оройдоо үгтэнэгүй. Колхозой ба аймагай хэлхеэ-холбооной конторын хүтэлбэрилэгшэд зохихо хэмжээ абанагүй.

П. Николаев.

ПАР ХАХАЛАЛГЫЕ ТҮРГЭДХЭХЭ

Ерэхэ жэлдэ таряанай үндэр баян ургаса хуряахын түлөө колхоз бүхэн шадаал һаа ехэ пар хахалха ба һайнаар элдүүрилхэ ёһотой. Һайнаар хахалһан ба элдүүрилһэн партай колхозууд хабарай тарилгые агротехническэ богонихон болзор соо үнгэргэжэ, тарянай муу бэшэ ургаса хуряадаг байна.

Жэшээнь, Ториин аймагай Бургалтайн МТС-эй (директорынь нүхэр Баранов) харьяата колхозууд пар хахалха талаар муу бэшэ амжалтануудые туйлана. «Улаан-Бургалтай» колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Ванданов) 1241 гектар пар хахалхын оронд июниин 25 болотор 1508 гектар, «Заветы Ильича» колхоз 620 гектарай орондо 702 га хахалжа, пар хахалха түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэбэ. Эдэ колхозууд мүнөө параа хоёрдохёо хахалжа байна. Тиихэдэ, «Красное Знамя», Ленинэй ба Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд пар хахалха түсэбөө ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэнь. Бургалтайн МТС пар хахалха гүрэнэй түсэб 104,6 процент дүүргэбэ. Пар нэгэдэхеэ ба хоёрдохёо хахалалга үргэлжэлһөөр.

Гэхэ зуура, Ториин МТС-эй (директорынь нүхэр Сахаровский) харьяата колхозууд пар хахалха түсэбөө холо дүүргээгүй байһаар. Нэгэдэхи рядаар пар хахалха түсэбөө Калининай, Свердловэй нэрэмжэтэ, «Путь Ленина» колхозууд 26—40 процент дүүргэбэ. Эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Будунов, Десятов, Брянский гэгшэд пар хахалалгада бодото анхаралаа хандуулнагүй, тракторнуудай техническэ элдэб дутагдалнуудһаа болоожо, мүртэй юумэ хэнгүй, олон үдэр миил хэбтэхыень хаража байгаад, пар хахалалгада морин плугуудые гарганагүй.

Пар хахалха гүрэнэй түсэб дүүргэхын түлөө бүхы арга боломжоёо элсүүлдэггүй, элдэб хүндэгүй шалтагаануудые дурдаад, үнэтэ сагаа гээдэг, механизаторнуудай дунда ажалай журам һулаар табидаг дээрэһээ Ториин МТС тракторна хүдэлмэриингөө гүрэнэй түсэбые жэлһээ жэлдэ дүүргэдэггүй байна. Мүнөө пар хахалалгада мүн лэ һаналаа табяагүй дээрэһээ пар хоёрдохёо хахалхаһаа байтагай нэгэдэхи рядаар хахалха түсэбөө оройдоо 51,8 процент дүүргэбэ.

Хэрбээ аймаг дотор абаад хараха болоо һаа, Бургалтайн МТС-эй харьяата колхозуудай пар хахалалгые һайнаар ябуулдаг байбашье, Ториин МТС-эй харьяата колхозууд пар хахалха түсэбөө холо дүүргээгүй. Иимэһээ, тус аймаг нэгэдэхи рядаар пар хахалха гүрэнэй түсэб 78,6 процент дүүргэһэн байна. Хоёрдохи рядаар пар хахалалгые аймагай колхозууд үшөөл хангалтагүйгөөр ябуулна. Олонхи колхозууд хоёрдохи рядаар пар хахалалгые мүнөө болотор эхилээгүй байһаар.

Нэгэдэхи ба хоёрдохи рядаар пар хахалалгые колхоз бүхэн заабол дүүргэхэ ёһотой. Бургалтайн ба Ториин МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд, тракторна бригадануудай бригадирнууд, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд пар хахалха түсэб дүүргэхын түлөө бүхы арга боломжонуудаа хэрэглэхэ, механизмуудаа бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, механизаторнуудай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр эмхидхэхэ, тэрэнэй дүнгүүдые хаһа саг соонь гаргаха, түрүү механизаторнуудай баян дүй дуршэлые бүгэдын шэнжэбари болгохын түлөө оролдохо, үдэр бүриин ажалай дүнгүүдые показателиин доскада бэшэхэ, ханын газетэ, «дайшалхы хуудаһануудые», «молнинуудые» хаһа саг соонь гаргаха, лекци ба элидхэлнүүдые уншаха, һониин темэнүүдээр хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ зэргэтэй.

Тиихэдэ трактор болон машина зэмсэгүүдые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахын түлөө тэдэнийе техническэ талаарнь һайнаар харууһалха ёһотой. Юуб гэхэдэ, машина зэмсэгүүдые харюусалгагүйгөөр харууһалһан дээрэһээ эбдэрдэг, тиигэжэ үнэтэ саг гээгдэдэг байха юм.

Аймагай колхозууд тракторнуудта найдаад, пар хахалалгада морин плугуудые табинагүй. Колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд МТС-үүд лэ пар хахалха ёһотой гэжэ бодоод, тракторна бригадануудай хүдэлмэреэр һонирходоггүй, тракторнуудай техническэ баганууд дутагдалнуудһаа болоожо үнэтэ сагаа гээжэ байхадань бодото туһаламжа үзүүлдэггүй байха юм. Олонхи колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд «МТС-үүд колхозуудтай батаһан договороо дүүргэг лэ, манай хамаатай юумэ үгы» гээд, һанаа амархан һуудаг байна. Энэ тон буруу. Колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд мүн лэ МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэл адли тракторнуудай хэр зэргэ ажаллажа байһые, ямар дутагдалнуудтай байһые мэдэжэ байха, тэдээндэ туһалха ёһотой.

Хэрбээ колхозуудай ба МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд хоорондоо нигта холбоотойгоор хүдэлмэрилөө һаа, ажал дээрээ амжалта туйлаха байна. Юуб гэхэдэ, нэгэ талаһаа колхозуудай гэмээр, нүгөө талаһаа МТС-үүдэй гэмээр гүрэнэй машина зэмсэгүүд бага зэргын шалтагаанһаа һаатажа, ехэ саг гээгдэнэ.

Д. Доржиев, манай корр.

Хитадай коммунистическэ партиин ургалта

ШАНХАЙ, июлиин 6. (ТАСС). Июлиин 2-то «Дачжунжибао» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, һүүлэй үедэ Шаньдун провинцида компартиин организациин гэшүүдэй тоо нилээд схээр ургаба. Үнгэрһэн жэлэй июлиин 1-һээ мүнөө хүрэтэр Цзинань городто 2.245 хүн КПК-дэ ороһон байна. Эдэнэр тус городой заводуудай, фабрикануудай, гүрэнэй эмхи зургаануудай ба һургуулинуудай эрхим хүнүүд гээшэ.

Мүн тэрэ газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, һүүлэй үедэ Циндао городто КПК-гэй зэргэдэ 669 хүн оробо. Тэдэнэй дунда 578 промышленна хүдэлмэришэд бии юм. Мүнөө эндэ үшөө 400 хүн компартиин зэргэдэ орохо тухай мэдүүлгэнүүдые бариба.

Хитадай 415 хүбүүд, басагад залуушуулай ба студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн 4-дэхи фестивальда хабаадахань

ПЕКИН, июлиин 6. (ТАСС). Синьхуа агентство иигэжэ дамжуулна:

Август һарада Бухарестдэ нээгдэхэ залуушуулай ба студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн 4-дэхи фестивальда Хитадай 415 хүбүүд, басагад хабаадаха байна.

Хитадай залуушуулай шэнэ-демократическа союзай секретарь Ху Яо-бан Хитадай залуушуулай делегацииие толгойлхо юм. Делегациин составта—залуушуулай организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, промышленностиин ба хүдөө ажахын түрүүшүүл, студентнүүд, артистнууд, уранзураашад, физкультурнигууд, национальна үсөөнхидэй, Хитадай промышленна ба худалдаа наймаанай организацинуудай түлөөлэгшэд ороно.

Хитадай залуушуулай шэнэ-демократическа союзай ЦК-гэй пленум

ПЕКИН, июлиин 6. (ТАСС). Синьхуа агентство иигэжэ дамжуулна:

Хитадай залуушуулай шэнэ-демократическа союзай Центральна Комитедэй пленум НДСМ-эй ЦК-гэй президиум ба секретариадые һунгаба. Президиумэй составта 21 хүн, тэрэ тоодо Ху Яо-бан, Ляо Чэн-чжи, Цзян Нань-сян, Ли Чан ба бусад һунгагдаба. Ху Яо-бан ба Ляо Чэн-чжи гэгшэд 9 хүнһөө бүридэһэн секретариадай составта тэрэшэлэн оролсобо.

НДСМ-эй хоёрдохи съезд дээрэ һунгагдаһан НДСМ-эй ЦК-гэй 110 гэшүүд ба гэшүүдэй 33 кандидадууд пленумэй хүдэлмэридэ хабаадаба.

Бухарестдэ ажалшадай ехэ суглаан болобо

БУХАРЕСТ, июлиин, 4. (ТАСС). Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй будапештскэ сессиин шиидхэбэринүүдтэ зорюулагдаһан, городой ажалшадай ехэ суглаан үсэгэлдэр Бухарестдэ «Свобода» паркын зунай театр соо болобо. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй гэшүүн профессор Флорика Мезинческу Эб Найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй сессиин хүдэлмэри ба тэрээн дээрэ абтаһан шиидхэбэринүүд тухай элидхэл хэбэ. Сессиин хүдэлмэридэ хабаадаһан румынска делегациин бусад гэшүүд суглаан дээрэ тэрэшэлэн үгэ хэлээ.

Суглаанда хабаадагшад Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй будапештскэ сессиин шиидхэбэринүүдые һайшааба. Эдэ шиидхэбэринүүд эб найрамдалай хэрэгэй илалтын түлөө арадуудай тэмсэлдэ угаа ехэ удхашанартай байна.

Суглаанда хабаадагшад июниин 17-до болоһон фашистска хорото аашада зэбүүрхэлээ мэдүүлбэ, единэ, эб найрамдал хүсэгшэ германска гүрэниие байгуулхын түлөө немецкэ арадай тэмсэлые һайшааһан тухайгаа мэдүүлбэ.

Польско ажалшадай шэнэ амжалта

ВАРШАВА, июлиин 5. (ТАСС). Арадай Польшын зургаанжэлэй түсэбэй ехэ барилга —Варшава-Сталиногруд гэжэ түмэрзамай электрифицированнэ магистралиин барилгашад үйлэдбэриин ехэ илалта туйлаба. Энэ магистралиин шэнэ участогай барилга дүүрээ. Тэрэ хадаа Жирардув ба Скерневице городуудые холбоно. Варшава-Жирардув участок бүри урид ашаглалгада оруулагдаа.

Июлиин 6-һаа эхилээд Варшава-Скерневице лини дээрэ электропоезднууд ябажа эхилхэнь.

ГДР-гэй ажалшад советскэ арадта баясхалан хүргэнэ

БЕРЛИН, июлиин 5. (ТАСС). Берлиндэхи фашистска провокаторнуудта эрид шанга харюу үгэһэн Германска Демократическа Республикын ажалшадтай ахадүүгэй һанал нэгэдэлтэй байһанай түлөө Советскэ Союзай хүдэлмэришэн ангида ба бүхы советскэ хүнүүдтэ гүн гүнзэгы баясхалан мэдүүлһэн мэдээсэлнүүдые берлинскэ демократическа хэблэл толилжо үргэлжэлһөөр.

Берлиндэ ба Германска Демократическа Республикада хэгдэһэн фашистска хорото аашануудта эсэргүү Советскэ Союзда болоһон протестын суглаанууд хадаа немецкэ хүдэлмэришэн ангида советскэ хүнүүдэй гүн гүнзэгыгөөр этигэдэг байһанай гэршэ болобо гэжэ Кальбадахи металлургическа «Вест» заводой хүдэлмэришэд Киевскэ металлургнуудта эльгээһэн харюу бэшэг соогоо мэдүүлнэ. Июниин 17-до болоһон фашистска хорото аашын үедэ 24 часай турша дотор өөһэдынгөө хүдэлмэриин газарнуудта байжа, фашистска бандидуудай добтолгоһоо өөһэдынгөө агрегадуудые эмхитэйгээр хамгаалаабди гэжэ тус заводой хүдэлмэришэд Киевтэхи хани нүхэдтөө мэдээсэбэ. Советскэ хүдэлмэришэдэй һанал нэгэдэлгэ хадаа советскэ арадай хани барисаатай байһанай шэнэ гэршэ манда болобо, үйлэдбэриин шэнэ амжалтануудые туйлахын түлөө, эб найрамдал сахихын түлөө тэмсэлдэмнай манда хүсэ түрүүлбэ гэжэ бэшэг соонь хэлэгдэнэ.

Июниин 17-до хэгдэһэн фашистска хорото аашануудта эсэргүү тэмсэл соо Германска Демократическа Республикын хүдэлмэришэдтэй ахадүүгэй нэгэн һаналтай байһанай түлөө советскэ хүдэлмэришэдтэ гүн гүнзэгы баясхалангаа Карл Маркс—штадтын округой ажалшад олон тоото бэшэгүүд соогоо мэдүүлнэ. Ауэрбахдахи гүрэнэй худалдаа наймаанай «Хо» гэжэ организациин главна базын ажалшадай коллектив немецкэ хүдэлмэришэдтэ Сталинай нэрэмжэтэ Московско автозаводой коллективэй хаадаһан хандалгые ехэ баяртайгаар амаршалба.

„США үнэн байһанаа бодото дээрэнь харуулха ёһотой“

Лисынмановска хорото аашанууд тушаа США-гэй хараа бодол тухай ЦТАК-ын мэдээсэл

ПХЕНЬЯН, июлиин 5. (ТАСС). Корейн Центральна телеграфна агентство (ЦТАК) Паньмыньчжоньһоо өөрынгөө тусхай корреспондент Ян Чже Чун гэгшын эльгээһэн мэдээсэл дамжуулба. Энэ мэдээсэлынь «США үнэн һаналтай байһанаа хооһон тангаригуудаар бэшэ, харин бодото дээрэнь харуулха ёһотой» гэжэ гаршаглагдаба.

Маршал Ким Ир Сендэ ба генерал Пын Дэ-Хуэйдэ генерал Кларкын эльгээһэн харюу бэшэг хадаа харюусалгаһаа зайсаха гэһэн США-гэй һанаашалгын шэнэ гэршэ мүн байхаһаа ондоогоор сэгнэгдэжэ болохогүй юм гэжэ мэдээсэл соонь хэлэгдэнэ. Лисынмановска хорото аашые тухирһан ба хамтадаа хэһэнэй түлөө тус харюусалга США-да тохогдоно. Кларк болбол даб дээрэхи эблэрэлгын условинуудые нарин шангаар сахиха, мүн иимэ шэнэ хорото аашануудые тохёолдуулхагүй байха тушаа ямаршье найдуулга хэнэгүй. Ли Сын Ман гэгшын правительствын туһаламжые ООН-эй сэрэгүүдэй ба хамаата оронуудай правительствонуудай туйлахын тула бүхы оролдолгоёо гаргаха ба шухала болоһон ушарта ООН-эй сэрэгүүд даб дээрэхи эблэрэлгын условинуудые бэелүүлхэ зорилгоор сэрэгэй хэмжээ-ябуултануудые дүүргэхэ байна гэжэ Кларк мэдүүлнэ. Гэбэшье, асуудалые зүбөөр шиидхэхын тула зуун иимэ найдуулгын орондо бодото гансахан ябуулга нилээд туһатай байха һэн гэжэ хүн бүхэндэ мэдээжэ.

Американецуудай мэдээсэһэнэй ёһоор, даб дээрэхи эблэрэлгые таһалдуулха гэһэн лисынмановска программа хадаа демилитаризованно зонодо добтолхо, энэ зоноһоо урда корейскэ сэрэгүүдые гаргахаяа арсаха, репатриацилга тушаа нейтральна оронуудай комиссиин харгалзалгада сэрэгэй пленэйхидые дамжуулан үгэхэеэ арсаха, даб дээрэхи эблэрэлгэ тухай хэлсээгээр хараалагдаһан зорилгонуудые дүүргэхын тула ерэхэ ёһотой индийскэ сэрэгүүдтэ добтолхо, нютагтаа бусаагдаагүй сэрэгэй пленэйхидэй дунда тайлбарилан танюулха хүдэлмэри ябуулха, корейско-хитадай талын түлөөлэгшэдтэ эсэргүү террористическэ ябуулганууде хэхэ гэхэ мэтын аашануудые хараална.

Урбагша Ли Сын Ман гэгшын түсэбүүдэй үргэн ехэ байһаниинь харагдана. Хэрбээ Кларкын бэшэг соо хэлэгдэһэн США-гэй найдуулга өөрыгөө зүбтүүлхэ гэһэн шэнжэтэй байгаагүй һаа, США хадаа өөрыгөө үгэһэн үгэнүүдэй ёһоор лисынмановска провокаторнуудай ама татаха ёһотой. США өөрынгөө агентын хорото аашануудые зогсоохо, хэтэрһэн провокаторта мэдээ оруулха ёһотой.

США энээниие хэжэ шадаха ба хэхэ ёһотой гэжэ ЦТАК түгэсхэлдөө бэшэнэ. Ли Сын Ман гэгшын американска эзэд өөрынгөө агентын ябуулгануудые хинажа шадахагүй юм гэжэ агшан зуурашье һанажа болохогүй байна.

Лисынмановецууд шэнэ хорото ааша бэлэдхэнэ

Синьхуа агентствын корреспондентын мэдээсэл

ПЕКИН, июлиин 6. (ТАСС). Июлиин 5-да Кэсонһоо Синьхуа агентствын тусхай корреспондентын эльгээһэн мэдээсэл соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

Сэрэгэй бусад пленэйхидые хүсөөр һаатуулан барихые Ли Сын Ман гэгшын бэлэдхэжэ байхада, тэрээнтэй хамтадаа гоминдановска бандидууд хитадай арадай пленнэ һайндуратаниие хүсөөр һаатуулан бариха түсэб зохёоно.

Робертсонтой уулзахынгаа урда тээ, июлиин 4-нэй үглөөгүүр Ли Сын Ман Урда Корейдэхи гоминдановска түлөөлэгшэ Ван Тун-юань гэгшэтэй зүблөө хэбэ гэжэ Интернейшнл ньюс сервис агентствын мэдээсэл соо хэлэгдэнэ. Тэдэнэр Чечжудо арал дээрэ байгаа хитадай арадай пленнэ һайндуратан тухай асуудал зүбшэн хэлсэһэн байна.

Ли Сын Манай «сүлөөлһэн» хитадай арадай пленнэ һайндуратан Пусанда гоминдановска агентнуудай ба лисынмановска полициин гарта байжа үргэлжэлһөөр.

Хитадай арадай пленнэ һайндуратаниие һаатуулан бариха зорилготой Ли Сын Манай ба чанкайшистска золигуудай түсэб мүнөө тон тодорхой болобо. Энэ түсэбые бэелүүлгэдэнь лисынмановецуудта ба гоминдановецуудта һаад хэхын тула эрид хэмжээнүүдые американска талын абаха гү, али үгы байһаниие корейско-хитадай тала анхаралтайгаар адаглан харана.

ПЕКИН, июлиин 6. (ТАСС). Синьхуа агентствын тусхай корреспондент Кэсонһоо иигэжэ мэдээсэбэ:

Даб дээрэхи эблэрэлгэ таһалдуулха зорилготой шэнэ хорото аашануудые лисынмановецуудай бэлэдхэжэ байһые эндэ һэрэмжэтэйгээр адаглана. Өөһэдынгөө мэдээсэлнүүд соо американска информационно агентствонууд даб дээрэхи эблэрэлгэ таһалдуулха гэһэн лисынмановска түсэб тухай хэлэнэ. Энэ түсэб иимэ гол хоёр пунктһаа бүридэнэ гэбэл: 1) даб дээрэхи эблэрэлгэ тухай хэлсээ баталалгада һаад хэхэ зорилгоор корейскэ Арадай армиин үлэһэн пленнэ 8 мянган сэрэгүүдые «сүлөөлхэ», 2) даб дээрэхи эблэрэлгэ тухай хэлсээнэй баталагдаа һаань, демилитаризованно зоные хааха сэрэгэй демаркационно линиһээ марионеточнэ сэрэгүүдые холодуулхаһаа арсаха.

Ли Сын Ман ба тэрэнэй түлөөлэгшэд даб дээрэхи эблэрэлгэ таһалдуулха түсэб тухайгаа далда бэшээр хэлэнэ. Лисынмановска заговорто эсэргүү эрид шанга хэмжээнүүдые Холбоото Штадуудай абаагүй һаа, тэрэ хадаа американска командовани эб найрамдалда эсэргүү гэмтэ түсэбүүдээ Ли Сын Манай бэелүүлхэдэнь туһалжа үргэлжэлһөөр байна гэжэ харуулха байна.

Сэрэгэй плейнэйхид тухай хэлсээе американецуудай халха доро Ли Сын Манай бүдүүлигээр эбдэһэн баримта тодорхойгоор харагдана. Даб дээрэхи эблэрэлгэ тухай хэлсээ баталха бэлэдхэлэй таһалдуулагдаһан сагһаа хойшо 17 үдэр үнгэрөө. «Сүлөөлэгдэһэн» сэрэгэй пленэйхидые лисынмановска марионеточно армида орохыень баалаба.

Ли Сын Ман тэгшэ улам һэшхэлгүй боложо байна. Даб дээрэхи эблэрэлгэдэ эсэргүү элеэр тэмсэхэһээ гадна, тэрэ хадаа политическэ конференциин хүдэлмэриин эхилһэнэй һүүлээр 90 үдэр болоод зэбсэгтэ агрессии тухиржа, даб дээрэхи эблэрэлгэ тухай хэлсээе үгы хэхэ гэжэ эринэ. Тэрэ хадаа буу зэбсэгэй туһаламжатайгаар Корейе нэгэдүүлхэ гэжэ шууд эринэ.

Корейдэхи событинууд

Арадай армиин главна командованиин мэдээсэл

ПХЕНЬЯН, июлиин 5. (ТАСС). Үнгэрһэн үдэр фронт дээрэ ямаршье хубилалтанууд болоогүй гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани июлиин 5-да мэдээсэбэ. Үсэгэлдэр һүни американска самолёдууд Пхеньянда зэрлигээр дахин добтолбо.

Мүнөөдэр зенитнэ частьнууд дайсанай нэгэ самолёт унагаагаа.

ПХЕНЬЯН, июлиин 6. (ТАСС). Үнгэрһэн үдэр фронтнууд дээрэ онсо хубилалтанууд болоогүй гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Залуушуулай ба студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн фестивальда венгерскэ залуушуул бэлэдхэнэ

БУДАПЕШТ, июлиин 5. (ТАСС). Залуушуулай ба студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн 4-дэхи фестивальда венгерскэ залуушуул эдэбхитэйгээр бэлэдхэнэ. Венгриин ажалша залуушуулай союзай организацинуудай суглаанууд бүхы орон дотор болобо. Фестивальда ошохо 500 шахуу делегадууд тэдэ суглаанууд дээрэ һунгагдаба. Венгерскэ делегациин составта бүхы дээрээ 1500 шахуу хүн байха юм. Уранһайханай олохон коллективүүд тэрээндэ орохо байна.

Болохоёо байгаа фестивалиин хүндэлэлдэ ажалай мүрысөөн залуушуулай дунда үргэн боложо байна.

Бундестагта КПГ-эй депутадуудай парламентска ойроо хүртэшэгүй эрхэ хаһаха гэһэн Аденауэрэй һэдэлгэ буруу һүрэбэ

БЕРЛИН, (ТАСС). Боннско бундестагта депутадууд-коммунистнуудай парламентска ойроо хүртэшэгүй эрхэ хаһаха гэһэн Аденауэрэй һэдэлгэ буруу һүрэбэ гэжэ АДН агентство Бонnһоо дамжуулна. Бүхы Германи дотор дэлгэрһэн протестын үргэн хүдэлөөнэй түрилтэ доро бундестагай старейшинануудай совет хадаа КПГ-эй фракциин депутадууд Макс Рейман, Вальтер Фиш, Отто Нибергаль, Гертруда Штробах, Грета Тиле, Гуго Пауль, Оскар Мюллер, Фриц Рише, Вилли Агац ба Пауль Хариг гэгшэдэй ойроо хүртэшэгүй эрхэ хаһаха тухай зуршалгые бундестагай зүбшэн хэлсэлгэдэ табихые шиидээгүй.

„Европейскэ арми үхэлэй аюулаар занана“

ПАРИЖ, июлиин 3. (ТАСС). «Европейскэ арми үхэлэй аюулаар занана» гэһэн гаршагтай статья недели бүриин «Трибюн де Насьон» газетэдэ толилогдоо. Дээдэ офицернүүдэй нэгэниинь энэ статья бэшэһэн байна, тэрэнэй нэрыень газетэ нэрлээгүй.

Энэ статьягай автор «европейскэ арми» тэдэгые байгуулха идейн шал тэнэг байһые тэмдэглэнэ, «европейскэ армиин» халха доро Баруун Германида хэгдэжэ байгаа зэбсэглэлгэдэ эсэргүү эрид шангаар тэмсэнэ.

Кенидэхи событинууд

ЛОНДОН, июлиин 6. (ТАСС). Накуруһаа (Кени) Рейтер агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, июлиин 5-да сэрэгүүд, полици ба нютагай оборонын отрядуул Накуру райондо 10 мянга шахуу негрнүүдые бүһэлбэ. Брокемашинанууд операцида хабаадалсаба.

Мянга гаран негрнүүд Накуру городой захада байдаг тусхай лагерьта эльгээгдэбэ. Тэндэ тэдэнһээ асуулта абаха байна.

Баруун германска полици дура зоргоороо аашална

БЕРЛИН, июлиин 6. (ТАСС). ДПА агентствын мэдээсэлые баримталан, АДН агентство иигэжэ дамжуулна: июлиин 4-дэ Вормсдо баруун германска полици олон хүнэй хабаадаһан митингдэ добтолжо, нюдэ уһатуулагша газ табиба. Суглаае хуули бусаар хориһон ябадалые буруушаажа, городой бүхы хубинуудһаа хүнүүд митингдэ суглараһан байгаа. Эб найрамдалай түлөө баруун германска комитедэй түрүүлэгшэ Эрвин Эккерт тэрэ суглаан дээрэ үгэ хэлэхэ байһан юм.

Полици митингдэ хабаадаһан 4 хүниие арестовалба.

Багшанарай амаралтын гэртэ

Дээдэ-Березовко зунай сагта ёһотой амаралтын газар болодог. Зундаа эндэ пионернүүдэй олон тоото лагерьнууд эмхидхэгдэдэг, мүн багшанарай амаралтын гэртэ республикымнай хэдэн олон багшанар болон ажалшад амардаг юм. Тэрэшэлэн эндэ үрэ-жэмэстэ питомник бии.

Хэрбээ амаралтын үдэр Дээдэ-Березовко ерэжэ, жалга соогуур урдаһан түргэн урасхалта горхо үгсэн дээшэлээ һаа, олон хүнүүдэй таатай зохидоор амаржа байһыень харахат. Эдэнэр гол түлэб Улан-Удэ городһоо ерэгшэд байха.

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр городой ажалшад эндэ олоороо ерэжэ амараа.

Паровозо-вагонно болон «Металлоширпотреб» заводуудай, мүн городой хэдэн эмхи зургаануудай 120-оод ажалшад нэгэ үдэрэй путевкоор ерэжэ, багшанарай амаралтын гэртэ амарһан байна. Эдэнэр амаралтынгаа үдэрые һайнаар үнгэргэөө.

Эндэ элдэб спортивна талмайнууд, танца наадаха гэр, библиотекэ гэхэ мэтэ бии.

Амаралтынгаа үдэрые ямараар үнгэргэһэн тухайгаа Улан-Удын «Металлоширпотреб» заводһоо ерэһэн нүхэр Ф. Крылов иигэжэ хөөрэнэ:

—Нэгэ үдэрэй путевкоор амархын тулада манай заводһоо мүнөөдэр хамта 8 хүн ерээ. Эдэнэр булта залуушуул юм, гэбэшье үйлэдбэридөө муу бэшэ амжалта туйлана. Жэшээлхэдэ, токарьнууд нүхэд А. Попов, А. Солнцев гэгшэд үдэрэйнгөө нормые 150 процентһээ доошо бэшэ дүүргэнэ. Бидэнэр мүнөөдэр сагаа сэнгэлигээр үнгэрөөбди. Волейбол, биллиард гэхэ мэтэ элдэб спортивнэ наадануудаар наадаабди. Ой соогуур ябажа сэбэр агаарта үни удаан сэнгээбди. Дутагдалнууд юуб гэхэдэ, худалдаа наймаа муугаар хидхэгдэһэн байна. Ажалша[…] ундаа харяахын тулада мороже[…] квас, морс, пивэ гэхэ мэтые […] маалбал зохид байгаа. Ганса […] газинһаа бэшэ эндэ ондоо юуншье[…] гүй.

Амарагшад үдэшэлэн 5-д[…] участогай клубһаа ерэһэн уранһ[…] ханай самодеятельностиин колл[…] тивэй концертые ехэтэ һонирхон […] раа.

Үнгэрэгшэ амаралтада эндэ е[…] һэн городой ажалшад сагаа и[…] жэ сэнгэлигээр үнгэргөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Амараг[…] танца наададаг газарта ошо[…] ябана. 2. Волейбол наадажа ба[…] 3. БМАССР-эй уранзураашад Союзай гэшүүн нүхэр М. Вороб[…] үндэрые харайжа байна.

Текстнь И. Бальдировай, фотонь С. Доржиевай.

„Ногоон арал“ дээрэ

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр городой ажалшад «Ногоон арал» ошожо, хүхюу сэнгэлигээр амараа.

Үглөөнэй 10 часһаа эхилжэ, хүнүүдые олоор һуулгаһан автобусууд забда сүлөөгүй арал ошожол, ошожол байба. Ажалшад автобусһаа буумсаараа шугы бургааһанай һүүдэртэ орожо һуунад, мүн нэгэ зариманиинь духовой оркестрын ирагуу аялга доро танца нааданад, уһанда орохо дуратайшуул уһанай эрье ошонод.

Уһанда һэрюусэһэнэйнгээ удаа хүнүүд нүүдэл библиотекэдэ ерэжэ ном, газетэ болон журналнуудые уншана. Энэ нүүдэл библиотекые Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекэ эмхидхэһэн байна[…]

Ажалшадай эдеэлхэ, ундаа х[…] ряахын тулада квас, морс, пи[…] гэхэ мэтын зүйлнүүд, мүн элд[…] продуктнууд элбэг байгаа.

Гэхэ зуура эндэ үшөөл зарим д[…] тагдалнууд бии байһаар. Ажалшад эдеэлхын тулада саг зуурын һ[…] рабшанууд, стол, стулнууд ү[…] байна. Танцын талмайн түхеэр[…] дөөгүй дээрэһээ хүнүүдэй наад[…] һан газарта тооһон схээр гарана[…]

Аралда ошогшод амаралтын[…] үдэрые юрэнхыдөө муу бэшэ[…] үнгэргөө.

Б. Дамдинжапов.

Редактор Б. Ц. ЦЫЖИПОВ.

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта — «В одном универмаге» (12, 14, 16, 18, 20 ба 22 час.), «Восточная сказка» (11 ч. 30 м.).

«ЭРДЭМ» кинотеатрта — «Великое зарево» (11 ба 13 ч.), «Пекарь императора» (15, 17 ба 21 ч.), «Артисты цирка» (19 ба 23 ч.).

«ХРОНИКО» кинотеатрта — «Зав[…] будут танцевать всюду» (13, 15, 17 […] 20 ч. 30 м.), документальна фильм «С[…]ветские китобои» (19 ч.), «Волга-Волг[…]» (22 ч.).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, Ленина 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора — 7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 10-17, пропаганды и переводов — 6-84, культуры и быта, промышленности— 4-52, мест. информации и писем—11-05. Для междугородных переговоров— 16.

Н—00574. Типография Управления по делам полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР.